

Дулажылат

№ 3

18 АҚПАН 2000 ж.
18 ФЕВРАЛЯ 2000 г.

1999 ЖЫЛДЫҢ МАУСЫМЫНАН ШЫҒАДЫ
ИЗДАЕТСЯ С ИЮНЯ 1999 ГОДА

МУЗЫКАЛЬҚ АҚПАРАТТЫҚ-ТАЛДАУ ГАЗЕТІ
МУЗЫКАЛЬНАЯ ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

МЫҢЖЫЛДЫҚ

millennium III тысячелетие

А. Жубанов

В нем уживались ум ученого и дух степного казаха, от которого веет ароматом горных цветов и кумыса. В нем сидели древние обычаи казахского народа, он любил и умел трудиться ради своего народа.

Н. Жиганов

А. Затаевич:

“Вам, дорогие друзья джигиты, посвящаю и Вам возвращаю я этот труд... Храните же, изучайте и приумножайте ваши национальные духовные богатства”.

На пороге XXI века, вступая с надеждой в будущее, мы невольно оборачиваемся в век минувший - вспоминаем, сравниваем, оцениваем, отвергаем и принимаем, судим и прощаем... Да, это был жестокий век, с ужасающими кровопролитиями и невероятным накалом событий. Катаклизмы XX века свежи для нас, очевидцев, и поэтому так остро они воспринимаются, хотя прошедшие эпохи были не менее безоблачны... Увы, мы приучены измерять историю по войнам, революциям, падениям... Вместе с тем XX век - это время художественных открытий, духовных озарений, подарившее новое искусство, ворвавшееся смелым низвержением старого. Это не только история войн, но и история великой культуры, напряженной духовной деятельности человека. Трудно охватить все, что было. В мировой культуре - это кино, телевидение, джаз... Много приятно ностальгического и в недавней нашей советской культуре. Всего не перечислишь. В музыке - это Шостакович и Прокофьев, Рихтер и Мравинский... Мы еще не раз будем возвращаться к XX веку. Отдавая дань уважения тем, кто создавал культуру и пронес духовность через страшные лики времени, мы хотим запечатлеть XX век в лицах и мыслях, но не в планетарном масштабе, а в более близком для нас ощущении - через наши национальные ценности. В культуре Казахстана самым событийным и судьбоносным было начало XX века. Становление нового в искусстве, литературе, науке опиралось на историю и традиции народа. Это время определило направление всего XX века, и в следующих поколениях были продолжены свершения основоположников.

М. Дзев:

“Музыка - өнердің бір асқар тауы. Біз оның биігінде тұрмыз. Қасиетті қобыз, кара домбыра, сиқырлы сырнай мен шапкобыз, казах әуенімен сөйлеген Батыс-Шығыс музыка аспаптары халыққа мәңгі қуат бергендей”.

XX век в лицах и мыслях

Е. Брусилковский

Роль Брусилковского в истории развития казахской музыки несомненно огромна. Его переезд в Казахстан был сам по себе поступком подвижническим. С первых дней он отдавал много сил и энергии делу становления и развития казахской профессиональной музыки.

К. Кумысбеков

Ә. Қастеев:

“Қылқалам және қылқобыз. Үндестік әрі үйлесім. Бұлардың арасында қудыретті домбыраның қос ішегіңдей қатар тартылған желі бар. Суретшінің музыкант емес деп кім айтады?..”

Д. Нурпеисова

Виртуозное мастерство, достигнутое ею на домбре, фантастично. Какие только приемы не применяет эта чудесная исполнительница, какис только тембры не извлекает из этого старинного инструмента!

А. Островский

Ш. Айманов:

“Киноөнеріне музыка үлкен сүйеніш. Музыкасыз кино - жансыз кино. Менің құлағыма арқашан домбыра үні естіледі. Осы үннен шабыттанамын. Домбыра пернесі сезімінің пернесі секілді”.

К. Сәтбаев:

“Біздің ел - өнерлі ел. Қазақ мәдениеті, өнері - жер асты қазба байлығымыздай қомақты әрі мол. Өнерге аса жақындығымыз бізді ғылымға да етене қылатынына шүбәм жоқ”.

Аяқталуына санаулы ай мен күн қалған XX ғасыр қазақ халқын сын тезіне салды. Бірін-бірі жыққан саяси жүйелер бұл елдің дүниеде болуы мен болмауын майдандастырды. Сапа өспей жеңілген тұстар да, сан мен сана өсіп жеңген тұстар да болады. Қалай дегенде де, біз халқымызды шыңдаған XX ғасырға еш өкпе арта алмаймыз. Сапалық деңгейді ілгерілеткеніне айқын дәлел ретінде - бұл ғасырда іргелі ғылымның жасалғанын, жоғары оқу орындарының, театр, кино, музыка, сәулет, тағы басқа мәдениет пен өнер ошақтарының пайда болғанын айта аламыз. Ұлттық баспасөз де (“Серке” газеті) осы ғасырдың басында өмірге жолдама алды. Тәуелсіздікке осы ғасырда қол жеткіздік. Біріккен Ұлттар Ұйымына кірдік. Аталған ғасырдағы азаматтық тарихымыздың үш сапалық кезеңі анық көрінеді. Олар: 10-20 жылдардағы Алаш зиялылығы кезеңі, 50-60 жылдардағы қазақ ғылыми-шығармашылық интеллигенциясының өрістеу кезеңі, 80-90 жылдардағы қоғамымыздың ояну кезеңі. Осы сапалық кезеңдер өткенге салауат айтқызып, алдағы сенім жүгін арқалатады.

XX ғасыр

Өркениет мәселесі осы XX ғасырда сөз етіле бастады. 1913-18 жылдар арасында шыққан “Қазақ” газеті рухани өркениет жөнінде пікір білдіре келіп, ұлтпен мәңгі жасайтын дүниелерді қалыптастыруды нақтылады. Алаш зиялылары ұлттық оқшаулануға қарсы болды.

Біздің білуімізше, өркениет ескі мен жаңаның синтезінен тұрады. Бұрынғының жақсы жағы қазіргінің озығына тамызық болмақ. Салт-дәстүр қаз-қалпында қалуы шарт емес. Ол да жанды құбылыс, икемделсе ұтады. Құдайға шүкір, қазақ халқы резервацияны (жойылудан сақтайтын орынды) қажет етпейді. Біз өркениетке бұрын-ақ ілескенбіз. Ұлттық реңі бар өнеріміз бен мәдениетіміз көштен қалған жоқ. Туған елінің болашағын Мұстафа Шоқай-Швейцариядай, Смағұл Садуақасұлы - Жапониядай болуын армандаған екен. Бұл елдерде өткеннің екшелген салт-санасы жаңамен тоғысып кеткені мәлім. Мұндай жағдай басқа елдерде де бар. Сондықтан қазақ халқы да тарих пен тағдыр сынынан өткендіктен, дәстүрсіздікке бой алдырмайды деп есептейміз.

Аталған ғасыр біздің қасиетімізге қандай үрдіс салды - бұл жағы кейін анықталары сөзсіз. Әйтеуір XX ғасырдағы еліміздің еңсесін басқан оқиғалар, арғы-бергі отаршылдық езгі қазақ қасиетіне аз нұқсан келтірген жоқ. Абай сынайтын “қасиеттер” жойылудың орнына, ызбарлы саяси жүйе тәуелсіздік аламын деп жөбіреді. Әйтсе де, сапалық өзгерістерімізге бастау болған қасиетіміз мүмкіндігінше жамандыққа жол бермеді. Халқымыздың ерекше қасиетінің жиынтығы - Намыс болды деп білеміз. Бізді азулыға жем қылмаған, арсызға қорлатпаған, жетесізге табалатпаған - осы намыс.

Ал, кемшілігіміз неде? Ұлтымызды етекпен тартатын қасиет ұлт пайда болған күннен, айдан, жылдан, ғасырдан бері жасап келеді десек қателеспеспіз. Формасы әр түрлі болуы мүмкін, бірақ мазмұны бір. Жобалап айтсақ, ол көсемді танымау, мойындамау, білгеннің тілін алмауға келіп саяды. Жамандық атаулы осыдан ербиді. XX ғасырдың соңына келіп, XXI ғасырға жолдама алған “өтірік, өсек, мақтаншақ, еріншек, бекер мал шашпақ” жаман әдеттер әлі де етегімізден тарта бермек. Ғылымның ісі мұрнына бармайтындар “ғалым-біз”

мын”, халыққа титтей жақсылық жасамағандар “әкіммін” деп жүрсе және олар сіз бен біз өмір сүрген уақытта ғалым, әкім лауазымын иеленсе, бұл мәселе әлі өткір күйінде қала бермек. Жаман қасиеттен құтылу үшін оны сөзбен емес, ақылмен, іспен жою (болдырмау) қажет шығар.

XX ғасырдағы ең үлкен олжамыз - тәуелсіздікке қол жеткізуіміз. Азаттық біздің ғасырлар бойғы арманымыз еді. Мұнда Абылай ханның жігері, Кенесарының қайраты, Әлихан мен Мұстафаның ақылы бар. Мұнда жоқтаусыз кеткен қан, сұраусыз қалған жан, жанарда кеппеген жас бар. Қазақстан тәрізді жас мемлекеттің бүгінгі басты міндеті - тәуелсіздігін бекемдеу және өзін өзгеге таныту. Біз - бір кездері хандығы, мемлекеттілігі болған елміз. Өкінішке қарай, барымыздан айырылған кездер болды. Неге айырылды? Бәрімізді әркез осы сұрақ мазалап тұруы керек. Бізге меже - екі ғасыр тоғысынан емес, мәңгіліктің сынынан өту.

Д. ҚАМЗАБЕКҰЛЫ,
филология ғылымының кандидаты, доцент

“Сизифов” ТРУД

Вы помните известный миф о СИЗИФЕ? Боги Древней Греции в наказание заставили его катить на вершину горы огромный камень. Камень каждый раз скатывался вниз, к подножию горы, а Сизиф снова и снова повторял одно и то же. С тех пор работу, требующую огромных усилий и не приносящую результата называют “Сизифовым трудом”. На этот миф можно взглянуть не с точки зрения результата, а с точки зрения процесса. Тогда окажется, что почти любая деятельность напоминает работу Сизифа - весь процесс нужно пройти от начала до конца.

Работа музыканта - исполнителя или педагога, - именно такова. Учим ли мы произведение сами, разучиваем ли его с учеником или студентом, суть процесса одна и та же. С начала разбираем нотный текст, затем шлифуем технику в соответствии со стоящими художественными задачами. Ученик начинает работать по этой схеме буквально с первого “Журавля” или “Зайки”, и так на протяжении многих лет учебы. Казалось бы, учащийся должен научиться пройти самостоятельно хотя бы первоначальный отрезок пути - разбор произведения. Но редко, кто приносит грамотный разбор, еще реже - может правильно работать над техникой. Студенты высшего звена тоже бывают беспомощны. Почему так происходит?

Сейчас общество стало более открытым, и мы имеем возможность знакомиться, хотя бы поверхностно, с методиками обучения в других странах и убеждаемся в том, что наши методики обучения не во всем оптимальны. Советская школа и ВУЗ были ориентированы на накопление суммы знаний у учащихся и студентов, а не на умение добывать эти знания и применять их. Поговорка о том, что если хочешь накормить человека - дай ему не рыбу, а научи ее ловить, актуальна сегодня как никогда. В ВУЗе конечно можно начинать обучать навыкам самостоятельной работы, но для этого слишком мало времени: студенты завершают свое образование и уходят в свободное плавание. То, что они не успели получить в институте, они должны будут искать сами и могут не найти никогда. Научить работать ребенка в среднем звене более вероятно, так как на это есть больше времени. Результаты бывают достаточно хорошие, и они могли быть еще лучше, если бы не приходилось ломать сложившийся шаблон работы. Ученики привыкают к подсказкам педагога даже в стандартных, много раз пройденных случаях.

Вывод один: чем раньше мы начнем работать над воспитанием навыков самостоятельной работы, тем лучше будет результат. Если мы отдадим должное этой стороне обучения, то “камень”, который мы катим в гору, часть пути преодолест сам.

А. Баймухамбетова, доцент

Синтез науки и образования

Единство науки и образования - требование современной жизни. Образование, неподкрепленное фундаментальными научными исследованиями, не прогнозируемое и не обеспеченное научно-методическими разработками обречено на застой. Даже в музыке - одной из наиболее консервативных сфер образования - роль науки всегда была осязательной.

Во многих учебных заведениях кафедра истории и те-

ория музыки является, в силу своей специфики, средоточием научных сил. Она выступает инициатором научной деятельности вуза, представляет на международных конференциях, симпозиумах, в академических изданиях.

Преподавательский состав кафедры истории и теории музыки нашей Академии еще формируется, но уже сейчас замещен ее научный и творческий потенциал.

В прошедшие два года становления нашей кафедры основной задачей было обеспечение учебно-методической базы. Разработаны сквозные учебные планы и программы, объединяющие три ступени обучения. В учебный процесс введен новый курс “Мировая музыкальная культура”, расширяющий представление об истории музыки. Продолжается работа над унификацией требований по теоретическим дисциплинам. Преподаватели кафедры регулярно ведут музыкальные абонементы, концерты, творческие вечера, и их силами выпускается газета “Руханият”.

Будущее нашей кафедры видится нам в двуедином сочетании науки и образования. Мы стремимся к тому, чтобы кафедра истории и теории музыки стала центром научной и педагогической мысли, чтобы у нас проходили международные конференции по проблемам музыкальной науки и образования, публиковались статьи и монографии, защищались диссертации. Словом, престиж Академии можно и нужно создавать не только высококлассными исполнителями, но и современными научными разработками.

П. ШЕГЕБАЕВ,
кандидат искусствоведения, профессор

Бытырғы жылдың соңында, 28-30 қазан аралығында, Мәскеу қаласындағы Ресей Халықтар Достығы университетінде (РХДУ) “Отандық тарихнаманың жаңа бағдары: концепция, зерттеу әдістері” атты халықаралық конференция болып өткен еді. Осы ғылыми жиынға ҚазҰМА қоғамдық және гуманитарлық ғылымдар кафедрасының меңгерушісі, тарих ғылымының докторы, профессор Ш. Ә. Құсанова ханым арнайы шақырылған болатын. Сол халықаралық конференция туралы ғалыммен сұхбаттасудың сөті енді түсіп отыр.

- Шагила Әкімбақызы, ғылыми байланыстар көзден бұл-бұл ұшқанда, бұл қай жиын?..

- Рас, қазір халықаралық ғылыми байланыстар үзіліп бара жатыр. Кезінде ғой, Мәскеу, Петербург, Душанбе, Ташкент, Ереван, Баку, т. б. қалаларға ғылым мәселесін сөз ету үшін жиі сапарлайтынбыз. Бүгіндері ол арманға айналды. Нарық бәрін шідерлеп тұрған жоқ па?

Ал, Мәскеудің жөні бөлек. Мұнда қаншама бастамашыл, ғылымға ғұмырын арнаған ғалымдар бар. “Отандық тарихнаманың жаңа бағдары: концепция, зерттеу әдістері” аталынатын бұл конференцияны ұйымдастырған - РХДУ-нің тарих кафедрасы. Меңгерушісі - В. М. Козьменко. Ғылыми жиынның мақсаты - қазіргі дербес елдердің тарих жасау мәселесі. Бұл - өте көкейкесті тақырып. Оған Ресей, Беларусь, Украина, Қазақстан ғалымдары қатынасты. Қазақстанның атынан мен ғана шықтым.

Конференцияда Мәскеу мемлекеттік университеті, Медицина академиясы, Қаржы академиясы, Педагогикалық университеті, Саратов университеті, Ресей Ғылым Академиясының тарих институты ғалымдары қатынасып, сөз сөйледі. Мен осы конференцияның ұйымдастыру комитетінің мүшесі болғандықтан, баяндама, пікірлерді зерде-

леп отырдым.

- Мәскеу ғылымының, ғалымдарының халі нешік? Болашақтан үмітті ме?

- Ресей - ғылым мен ғалымды қадірлейтін ел. Бұл дәстүр оларда I Петр кезеңінен басталды. Және бір ескерер жай: ресейлік ғалымдар өз бағасын біледі. Ғалым үкіметке емес, үкімет ғалымға жалғайды. Біз болған РХДУ-інде ғылыми шығармашылық жұмысына бар жағдай жасалынған. Профессордың жылдық жүктемесі - 120 сағат қана. Қалғаны ғылыми жұмыспен толығатыны түсінікті. Сондай-ақ оларда “аға оқытушы” деген лауазымдағы қызметкер бар. Ол мүлде сабақ бермейді. Студенттердің демалысына, музей, көрме, т. б. аралауына басшылық жасайтын - осы “аға оқытушылар”. Ресейдегі 525 жоғары оқу орнының ішінде ММУ, ЛМУ-ден кейінгі орынды Халықтар Достығы университеті (РХДУ) иеленеді екен.

РХДУ ректоры В. М. Филиппов - Ресейдің Білім министрі. Ректордың министр болуы университетке бедел әперсе керек. Ресей ғалымдары аса ұйымшыл, өздеріне сенімді. Сондықтан болашақ оларға бұлдыр көрінбейді.

- Ресей астанасы бізге аса жат емес. Тағдыр жазуымен, Мәскеуге... қарадық та ғой. Ол енді тарих. Онда қазақ

МӘСКЕУДІҢ БАҒЫ - ҒЫЛЫМ

ғалымдары бар ма екен?

- Алтын Ордан бүгінгі дербес Қазақстанға дейін Ресеймен түрлі жағдайда байланыс жасап келеміз. Ондағы түрік тектес ақсүйектердің тұқымы бүгінге дейін үзілмей, өрістеп отыр. Бұл өзі - арнайы зерттейтін тақырып. Мәскеу - моноұлтты қала емес. Сондықтан несібесі Ресейден бұйырған қазақтар да жүр онда.

РХДУ-дан мен Нұр Серікұлы Қирабаевты көрдім. Ол - философия ғылымдарының докторы, профессор, әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар факультетінің деканы. Нұр - білімді, зиялы азамат.

Сондай-ақ ММУ профессоры Динара Аманжолова РХДУ-да қосымша деріс оқиды екен. Динара қазақ зиялыларының тарихын жақсы біледі. Ибалы қазақ қызы. Өткірлігі бар.

Бұл университетте қазақтың 40 баласы оқып жатқан көрінеді.

Олардан да өзге қазақтың қыз-жігіттері бар ұқсайды. Қайда жүрсе де бұлар бізге бөтен емес.

- Шагила апай, Сіз конференцияда қандай пікір айттыңыз?

- Мұндай жиынға бұрыннан әзірленіп жүргенмін. Мен 3 мәселені баса айттым: бірінші, тарихты таразылау мен зерделеудегі еуроцентризмнің зардабын; екінші, тарихты жазарда ұлт менталитетін, жағдайын ескеру қажеттігін; үшінші, адамзат тарихына қосқан қазақ зиялыларының үлесін.

Сонан соң Қазақстан тарихшыларының қазір жасап жүрген игі істерімен таныстырдым. Баяндамаларды бітіргенде, жиналғандар қол соғып, ықыласын білдірді. Үзілісте, конференция соңында қасыма келіп, пікірлескендер көп болды. Мен ғалым ретінде бір жасап қалдым.

- Университеттің заты атына сай ма екен?

- Әрине. Халықтар Достығы университеті - өз алдына бір қала. Аудиторлар, кафедралар, әр түрлі залдар керемет жасалған. Тазалық, ұқыптылық байқалады. Әркім өз ісін білетіні байқалады. Осы жылы ақпанда университетке 40 жыл толады екен. Мерекеге әзірлігі жаман емес.

- Мәскеу ше?.. Бағы таймап па?

- Мен бұрын Мәскеуде көп болған жамын. Бүгінгі қала ерекше көрінді. Әдейі жаяу аралаған кезім болды. Мәскеу ескілікті сақтай отырып жаңарған. Салиқалы ақсақал мен жалынды балақан қол ұстасып келе жатқандай. Қала тазалықты жөнге қойыпты. Жұрт мэр Лужковқа риза. Қариялар жүзінде - ризалық, жастар дидарында сенім бар.

- Өңгімеңізге рақмет!

Сұхбаттасқан
Д. ҚАМЗАБЕКҰЛЫ

Сан арқылы музыка жазу әдістемесі

Музыка мұғалімдері үшін

Кәсіби музыкалық өнерде қолданылатын бес сызықты нота жүйесі - Батыс Еуропа елдерінде пайда болып, дүние жүзіне тараған әдістердің бірі. Бұл жүйеге дейін және онымен қатар әр түрлі әдістердің қолданылғаны белгілі.

Солардың ішінде кең тарағаны - сандық жүйе. Сан арқылы әуенді қағазға түсіру өте ыңғайлы болғандықтан, бұл әдісті, мысалы, ұлы орыс жазушысы Л.Н. Толстой да өзінің мектебінде пайдаланған. Оның айтуынша: “Я видел в Париже поразительные примеры успешности этой методы преподавания самого Шиве... Приложив хоть раз эту методу для обучения, всякий увидит, что то, что представляло непреодолимую трудность, вдруг становится так легко, что только удивляешься, как прежде никому не пришла такая мысль. От скольких бы мучений избавились несчастные дети... ежели бы регенты попробовали эту простую вещь...”

Қазіргі кезде сан арқылы музыка жазу әдісі Қытайда кеңінен қолданылады. Бұл елде жалпы орта білім беру мектептерде ән-күй сабағы тек осы әдіспен ғана өтледі. Сонымен қоса сандық жүйе бастауыш музыка мектептерінде де еуропалық әдіспен қатар жүреді. Жалпы Қытай халқының сандық жүйе арқылы музыка сауатын меңгергенінің дәлелі ретінде оларда шығатын ән-күй жинақтарын келтіруге болады. Егер бізде “Ауыл кеші”, “Ән-көңілдің ажары” сияқты кітаптарда жұртшылыққа танымал болған әндердің тек қана сөзі берілген болса, Қытайда осындай жинақтарда өлеңнің сөзімен бірге әні де келтірілген. Осыған қарап қытайлықтарды музыкалық сауаты жоғары деңгейге жеткен халықтардың бірі деп санауға болады.

Егер осы ыңғайлы да үнемді тәсілді Қазақстанда кеңінен насихаттап, мектеп бағдарламасына енгізсек, бізде жалпы жұртшылықтың музыкалық сауатын ашуда біра табан алға жылжитын едік. Сол мақсатпен осы мақалада музыканың сан әдістемесін өнер сүйер қауымға ұсынып отырмыз.

Ескертетін бір жай - газет көлемі шектеулі болғандықтан, музыка өнерінде қолданылатын кейбір атаулар мен түсініктемелерді ашып жазуға мүмкіндік болмады. Сондықтан бұл әдістемені меңгерудің бастапқы кезінде музыка мамандарының көмегі қажет болуы мүмкін.

Бірінші сабақ: ДЫБЫС БИІКТІКТЕРІ
Музыка өнерінде қолданылатын дыбыстар саны 12. Олардың ішіндегі жеті дыбыстың әрқайсысы тұрақты бір санмен белгіленеді: до - 1, ре - 2, ми - 3, фа - 4, соль - 5, ля - 6, си - 7.

Атаусыз қалған бес дыбыс диес (# - дыбысты жарты онға көтеретін) немесе бемоль (b - дыбысты жарты тонға төмендететін) белгілері арқылы көрсетіледі: ре бемоль - b2; ре диес - #2, ми бемоль - b3 т.с.с.

Егер осы 12 дыбысты жоғары (яғни солдан оңға) және төмен (оңнан солға) қарай тізбектеп жазатын болсақ, оларды былай деп белгілейміз: 1 #1 2 #2 3 4 #4 5 #5 6 #6 7 b7 6 b6 5 b5 4 3b3 2 b2 1

Бұл бірінші октаваның дыбыстары (яғни әндетіп айтуға қолайлы биіктік). 12 дыбыстың келесі деңгейдегі (2,3,4 - октава биіктіктерінде) қайталануын қосымша нүктелермен белгілейміз. Нүкте санның үстіне қойылады. 2-октава дыбыстарына бір нүкте, 3-октава дыбыстарына екі нүкте, 4-октава дыбыстарына үш нүкте қойылады. Сол сияқты төменгі дыбыстардың астына қойылады: кіші октаваға бір нүкте, үлкен октаваға екі нүкте, контроктаваға үш нүкте. Мысалы ретінде 1,2 және кіші октава дыбыстарының еуропалық және сандық жүйе арқылы келтірейік:

Осы сияқты музыкада қолданылатын дыбыстардың барлығын қай биіктікте болсын тек қана сандар, нүкте, диес немесе бемоль белгілері арқылы жазуға болады.

Сонымен, нота жазудағы сан әдісін еуропалық жүйелермен салыстырғанда бірнеше жеңілдіктерді байқауға болады. Біріншіден, сан жүйесінде кілт белгісі қолданылмайды. Екіншіден, дыбыстар қай биіктікте болсын тұрақты бір санмен ғана белгіленеді. Үшіншіден, дыбыстар қатарының көтерілуі мен төмендеуі сандардың өсуі мен азайуы арқылы анық көрінеді. Төртіншіден, сан жүйесінде бекер белгісі қолданылмайды.

Музыка өнеріндегі тағы бір қажетті элемент-дыбыс ұзақтықтары.

П. ШЕГЕБАЕВ,
өнертану ғылымының кандидаты, профессор
(жалғасы бар)

Жа поэтической волне

В Малом зале Казахской Национальной Академии музыки состоялась встреча с известным поэтом Казахстана Улыкбеком Есдаулетом. Мы давно знакомы с его поэзией и с интересом следим за творческим ростом. Эта встреча назревала давно, а поводом послужил выход в свет нового сборника "Заман-ай" - дар поэта Астане в канун III тысячелетия.

Преподаватели-казаховеды мгновенно откликнулись на это событие: с новыми стихами Улыкбека познакомили учащихся на своих уроках и классных часах, учили наизусть. Несомненно, поэзия Улыкбека обогащает любого, кто с ней соприкасается.

Г. Бержанова, преподаватель

Міне, Қазақ Ұлттық музыка Академиясы екінші оқу жылының орта шеніне де келіп қалды. Осы уақыт аралығында Академия өзінің қызу тіршілігінің арқасында көптеген игі істі тындырып та, өз мүмкіндіктерін танытып та үлгерді. Бір кезеңде жалпы білім беруді және арнайы кәсіби оқытуды міндетіне алып отырған бұл оқу орнының өзіндік қызығы мен жауапкершілігі, қиындығы да мол. Ал, осығанарнайы кәсіптік жоғарғы оқу орнында қазақша жалпы білім беру бөлімінің ашылуы бүгінгі заман талабына сай, мемлекеттік тілді дамытудың негізгі бастамасы, ұлттық тілді дамытуға қосқан үлесі десек, артық айтпаған болар едік.

Қазақстанның солтүстік аймағында бұрын - соңды мұндай қазақ тілінде оқытатын арнайы кәсіби оқу орны болған да жоқ. Қазақ Ұлттық музыка Академиясының алдына қойып отырған негізгі міндеттерінің бірі - мемлекеттік тілмен қатар шет тілдерін меңгерген музыка өнері саласындағы кәсіби ма-

Бұл жетістімізге, ең алдымен, осы қазақ бөлімінде дәріс беріп жүрген оқытушыларымыздың еңбегі зор. Мұнда бірқатар тәжірибелі, білікті, ғылыми атақтары бар мамандар жұмыс істейді. Жалпы білім беретін мектептің негізгі бағдарламасына сай өтілетін тарих, география, информатика, химия, биология т.б. пәндері қазақ тілінде жүргізіледі. Осы бөлімде еңбек етіп жүрген мамандар өздеріне артқан жауапкершілікті терең түсініп, Академияның намысын қолдан бермес үшін тынымсыз қызмет етуде.

Біздің ұжым Мемлекеттік тіл атты асқаралы биікке шығуға қам жасап отыр. Биікке шығу - жауапты іс. Өткен екі жыл ішінде көптеген мерекелер екі тілде, орыс тілімен қатар қазақ тілдерінде жүргізіліп келді.

1999 жылы білім беру бөлімінің тіл мамандары біріктіріліп, Тіл және әдебиет кафедрасы ашылды. Кафедраның міндеті - бірнеше тілді меңгерген кәсіби мамандарды тәрбиелеу, ал маңызды бағыты - мемлекеттік тілді оқыту. Сондай-ақ кафедра мүшелеріне Академия қызметкерлері үшін қазақ тілі курсы жүргізу міндеті жүктеліп отыр. Қазір кафедраның қазақ тілі мамандары Академия қызметкерлерінен құрылған 7 топта қазақ тілі курсы жүргізеді.

Жалпы білім беретін өзге мектептерден артықшылығымыз орыс сыныптарында өтілетін қазақ тілі пәнінің сағат саны да ерекше. Мысалы, басқа мектептердің бастауыш орыс сыныптарында қазақ тілі аптасына екі сағат жүргізілсе, бізде аптасына 5 сағат жүргізіледі. Бұл мүмкіндікті қазақ тілінен сабақ беріп жүрген бастауыш сынып оқытушылары Г. Арысова, А. Бекмадиевалар тиімді қолдануда, ал ата-аналар қуанышы шексіз.

Сондай-ақ, Академияда мемлекеттік тілді қолдау мен дамытудың бірден-бір беделді ұйымы "Ана тілі" қоғамы құрылды. "Ана тілі" қоғамының негізгі міндеті - салықалы тіл саясатын жүргізу. Осы істі жүзеге асыруда қоғамның төрағасы Ш.Ә. Құсанова нақтылы, игі істер тындырып жүр.

Ал, биыл ректорымыз А.К. Мұсақожаеваның нұсқауымен, мемлекеттік тілдің жан-жақты дамуына, іс қағаздарының мемлекеттік тілде жүргізілуіне басшылық жасайтын, қазақ тілінің түбегейлі қолданысқа енуіне ықпал ететін "Мемлекеттік тілді дамыту бөлімі" ашылды. Осы бөлім жұмысының нәтижесінде Академия кітапханасына Республикамыздың тілдерді дамыту департаменті тарапынан қазақ тілін жеделдетіп үйретудің оқулықтары мен аудио-видео таспалары бөлінді. Енді осы құралдарды пайдалану үшін, Академия әкімшілігі қажетті техникалық жабдықтармен қамтамасыз етуді қолына алып отыр. Сонда-ақ ғылыми жұмыс проректоры Ү.Р. Жұмақованың еңбегінің арқасында, Академия кітапханасы бірқатар қазақ тілінде жазылған оқулықтар, әдебиеттер, сөздіктермен жабдықталды. Мемлекеттік тілге деген қамқорлықтың бірі мекемізде мемлекеттік тілді білетін қызметкерлерге ынталандыру қаржысы да төленеді.

Әрине, біткен іске сыншы көп деген бар ғой, сөйтсе де Академияның қазақша жалпы білім беру бөлімі мен мемлекеттік тілді дамыту істері туралы ауыз толтырып айтарлық жайлар көп-ақ. Мұндай жетістіктерімізді айтып кетуге болмайды.

Г. Жұмашева, тіл және әдебиет кафедраның меңгерушісі

ТІЛ - ТІРЛІГІМІЗДІҢ АЙҒАҒЫ

мамандарды тәрбиелеп шығару. Академия өз шәкірттерін үш сатыға бөліп оқытатын болса, осы үш сатыда да жалпы білім беретін қазақша оқыту бөлімі өз дәрежесінде қызмет атқарып келеді. Қазақ бөлімінде 1-12 сыныптарда 246 оқушы дәріс алады. Мәселен, бұрын тек қазақ ұлттық музыка аспаптарында ойнайтын бала ғана қазақ бөлімінде оқытын болса, қазір оқушы музыка аспаптарының қайсысында ойнаса да жалпы білімді қазақ тілінде алуына мүмкіндік жасалынып отыр.

Мақтанғышпен айта кетер өзгерісіміз қазақ бастауыш сыныптарында музыка пәндері де өз мүмкіндіктеріне қазақша жүргізілуде. Академия оқытушыларының осы орайда алдына қойып отырған негізгі міндеттерінің бірі - бірінше қазақ бөлімінің барлық сатыларында музыка пәндерін мемлекеттік тілде жүргізуге көшіру. Бұл мәселені шешуде Академия мамандары мен оқытушылары ғылыми ізденіс жасап жүр. "Баланы - жастан" деп, бабаларымыз айтқандай, жас еспірімдерді өнер мен білімге тәрбиелеудегі бастауыш сыныптың орны ерекше. Қай нәрсенің де тұғыры берік болмаса, келешекте іске жарамайтындығы белгілі. Осы қағиданы терең түсіне білген қазақ бастауыш сыныптарының оқытушылары Г. Бүркітбайқызы, М. Әбдрахманова, Г. Жолдасова, Р. Төлепбергеновалар шәкірттеріне өнер, біліммен қатар, ұлттық сезімде жан-жақты тәрбие беруде.

Жалпы бастауыш сыныптардың өз дәрежесінде жұмыс істелуіне барлық жағдай жасалынып отыр, оқулықтармен түгел қамтамасыз етілген. Мұнда тәрбие жұмыстары да эстетикалық талғамдарға сай жүргізіліп, оқушылардың білімге, өнерге деген қызығушылығы арта түскендей. 1999 жылдың II тоқсандық қорытындысы бойынша қазақ бөліміндегі 1-12 сыныптардың оқу үлгерім сапасы жоғары деп бағаланып отыр. Мысалы, оқу үлгерімі 100%, ал сапасы 65%.

ҚҰТТЫҚТАУ

Алтай Қарпықұлы Құсайыновты доценттік ғылыми атақ берілуімен құттықтаймыз. Музыка ғылымының жаңа белестеріне жете беруіне тілектеспіз!

***

Светлана Васильевна Матафонованы жарқын мерейтойымен құттықтап, достарының мейірім шуағына үнемі бөлене берсін дегіміз келеді!

***

Сонымен бірге әріптестерімізге құрыштай берік денсаулық, ізгілік пен шығармашылық табыс тілейміз!

***

With love and a wish for your happiness on Valentine's Day and always

Mamytbekova N.K.

EDUCATE A MUSICIAN WITH A BROADER OUTLOOK

Hi. My name is Nurzhamal Kairbekovna. I am an English teacher at the Academy high and higher schools. The Academy of music trains musicians not only in the environment of higher education, but also in its primary and secondary schools. This universal educational establishment in Astana celebrating its second anniversary in March gives excellent opportunities for students to reveal their gift for music and develop their technical skills individually and within an ensemble and orchestra.

Our students are lucky to study at the classes of prominent professors, famous performers, Folk and Honoured Artists of the republic of Kazakhstan who provide them training for entry into the professional arena of music. Developing of a musician here begins from the very early ages at the primary stage and proceeds till the Master of Music degree after graduating from the higher stage.

More than that the Academy aims to give a solid foundation in training and provides an ideal environment for experimentation and demonstration of students talents and abilities. For this purpose the Academy with active assistance and support of the City authorities arranges festivals, competitions and series of concerts given by teachers and students. Also the students can take part in International competitions. We are proud of our students triumphal tour to Italy and Austria where the violinists of professors Aiman Musakhodzhaieva and Raisa Musakhodzhaieva's classes and pianists of assistant professor Altai Kusainov's class won almost all prizes. On the other hand the Academy

pursues a policy of developing a musician with broader outlook and deeper knowledge. The programme includes disciplines relate both to their profession and general education as well and equip the students with an artist's intellect as well as the artistic tools and skills necessary for their special fields. Together

with music theory subjects the students acquire knowledge in Kazakh and Russian literature, history of world art and culture, world and Modern Kazakhstan history, economics, computer sciences, Kazakh and foreign languages and some other social sciences.

As for me I teach them English. My students are in the eleventh and twelfth grades of high school and from the first and second courses of higher school. They all like English and I want them to get good skills in speaking, reading and writing English, so that they will be able to communicate with their friends and other participants while in the contests abroad, to fill out

necessary papers and application forms or to find any information they need in vast music literature. Of course I'm aware of their being busy all day long from early in the morning till late at night mastering

their instruments, participating in rehearsals or giving concerts. But when they come to my classes they are all mine and we do our best to practise a variety of activities, we speak trying to use correct pronunciation, we listen and try to understand interesting stories, get some facts about British and

American music and musicians through reading, talk about festival "Shabyt" and discuss the results of competitions held here in different nominations. Besides we never forget to observe the most popular American and British holidays such as Thanksgiving Day, Christmas and some others. In February we have a nice holiday of friendship, love and romance. It is a good time and happy chance to tell the family members, friends, teachers and students how much you love them. So I don't want to miss my chance to send my love to all my colleagues and students and wish them every success and good luck. Some British newspapers have a special page for Valentine's Day messages on February 14th. In the meanwhile my 11 "A" grade which occurred to be the best in the results of the first term decided to deliver all Valentine's cards themselves.

I know they will do it most willingly as they study and do everything as they are talented and rather peculiar children.

I'm sure they can do much following the motto "They can because they think they can."

Mamytbekova N. K., Assistant professor Chair of languages and literature

Қазақ Ұлттық музыка Академиясы тіл білімі бұлағына сусаған адамдай жедел қимылмен асығыс бас қойған күй кешіп отыр. Ана сүтімен бойға ұялаған адамгершілік басты қазыналарының бірінің, тіпті бірегейінің көзін аңғырттық пен арбаушылықтың тосап-зардабынан тазартуға белсене ақ ниетпен шынайы кірісті. Ұжымның мемлекеттік тілді меңгеру жолындағы өршіл талабын қарапайым сипаттаманың екі кезеңі аясында қараған ақылға

Көңіл қалауымен, жүрек әмірімен

қонымдылығымен, бедерлік нышанымен жөн болар еді.

Алғашқы қадамның жемістері Ата Заңға сәйкес Академияның барлық буындарында іс қағаздарын екі тілде - қазақша және орысша жүргізуге нық бетбұрыс жасалды. Қазақ Ұлттық музыка Академиясы атауы ғимараттың маңдайшасына алыстан көз тартатындай көрнекі етіп жазылып ілінді. Тиісті жабдықталған орындарды хабарландырулар мен жарнамаларды екі тілде жазып ілу дағдыға айнала бастады. Кафедралар мен деканаттардың, оқу бөлімі жүйесінің және лауазымдардың аттары Конституцияға сай жазылып, қатар ілініп қойылды. Бұйрықтар екі тілде дер кезінде жазылып отырылды. Академия әкімшілігі ресми хаттар мен қатынастардың қазақша және орысша жазылып, тиісті орындарға жіберілуін қадағалады. Мәжілістердің, жиналыстардың екі тілде жүргізілуі, жүйеліліктің жетіспеуі - кезеңге тән олқылық.

Жоғары ресми органдардың тексеруі барысында оған назар аударылды. Академияның күнделікті өмірінде мемлекеттік тілді қолданудың аясын ұлғайта беру талап етілді. Академия басшылығы, оның негізгі трек буындары - деканаттар мен кафедралар, оқу бөлімі, сондай-ақ кәсіподақ ұйымы Министрлік пен Департаменттің сын-ескертпелері мен ұсыныстарына байланысты

шаралар белгілеп, қазіргі таңда оны жүзеге асыруда. Академияда жаңа бөлім - мемлекеттік тілді дамыту бөлімі құрылды. Ғылыми Кеңестің мәжілісі қазақша, орысша жүргізіле бастады. Оқу бөлімі және оның жүйесі, сондай-ақ деканаттар мен кафедралар үздіксіз оқытудың үш сатылы курстары мен бөлімдерінің бәрінде де қазақ тілі бағдарламасы мен жоспарының кең қолдануына ұмтылуда. Тіл үйрену мүмкіндіктері - баспасөз, үйірме сабақтары, басқа

да жолдар іздестіріліп, іске жаратылуда. Қазақша басылымдар мен кітап қорын көбейту мәселесі шешілуде. Қазақ тілін үйренуге қажетті әдістемелік оқулықтармен, аудио-видео кассеталарымен Академияның кітапхана қоры толықтырылды.

Қызметкерлердің қазақша білігінің деңгейі ескеріліп, бекітілген кестемен үйірме сабақтары өтуде. Ұжым мүшелерімен шарттар, бухгалтерлік есеп-бланкілер, басқа да іс қағаздар түрлері қазақшаланып, компьютерге басылуда. Әрбір бөлім мен буын мемлекеттік тілде іс қағаздарын жүргізудің, бірте-бірте енгізудің жоспарын жасады.

Академия басшылығы мен ұжымы тексеру қорытындылары бойынша белгіленген бұл екінші кезең шаралары кешені, сондай-ақ оны жүзеге асыру мемлекеттік тілді қолдану аясы мен көлемі деңгейінің бұрынғы дәрежесін тиянақтаумен бірге, оны жаңа сатыға көтереді деген сенімде. Біз жоғары орган бақылауы төменгі буынға көмек деп білеміз. Сондықтан тексеру жалаң құрылмай, оның қамқорлық бөлігінің де тізгінді тең тартуы игі істің тұрақты да кең өрістеуінің басты шарттарының бірі деп түсінеміз. Өйткені біткен іске жалаң сын-сыңаржақ сын болатынын халқымыз ертеде-ақ ескерткен.

Т. ШАҢБАТЫРОВ, Академия қызметкері

театр

ТЕАТР ТЫҢ СЕРПІЛІС ҮСТІНДЕ

Әр театрдың өз тарихында алғашқы қадамы, даму кезеңі, шарықтау шегі, тың серпіліс сәттері алма-кезек араласып, өнер сапарындағы өмір жолын жалғайтындығы бұл күнде әмбеге аян. Ондай театр тарихы біздің қаламызда да бар екені белгілі. А. Горький атындағы орыс театрының тарихы соның бірден-бір дәлелі болса керек.

Ал, қаладағы қазақ театр тарихына келсек... онда көңілді күпті қылған көп жайлардың көмбесін ашуға тура келеді. Осы орайда Астанадағы Қалибек Қуанышбаев атындағы қазақ музыкалы драма театрының небәрі 9-ақ жыл тарихы бар екендігін сөз етсек те жеткілікті. Сонда бұл өңірде театр негізін қалайтын өнер өкілдерінің болмағаны ма? Өлке тарихын зерттеуші Клара Әмірқызының айтуына қарағанда бұл өлкеде революциядан бұрын да жергілікті театр ұжымдары ірге тепкен. Тарихи жазбаларға қарағанда, дәл Ақмоланың өзінде болмағанмен бұл өлкенің Атбасар, Қорғалжын, Көкшетау өңірлерінде ертеректе шағын театрлардың шаң беріп қалатындығын байқау қиын емес. Әрине, белгілі бір ғимарат ішінде орналаспаса да, қазақта ықылым заманнан бері "дала театрының" салтанат құрғанына ешкім де дау айта алма-ақ керек-ті.

Ал, Ақмоланың дәл өз басына келетін болсақ, қазір Астана аталып отырған бұл қалада, 1918 жылы Сәкен Сейфуллиннің "Бақыт жолына" деп аталатын пьесасы бойынша тұңғыш спектакль қойылғандығын бүгінгі ұрпақ жақсы біледі. Оның анық құжаттары мен дәл деректері осы күнгі С. Сейфуллин мұражайында сақтаулы. Білгісі келген жан болса, осы мұражайдан көзбен көріп, көңіл сендіруге болады.

Егер Астанадағы театр тарихын осы кезеңнен бастап есепке алатын болсақ, біздің қазақ театрының тарихы бұл күнде 80 жылдан әрі асып кеткеніне көз жеткізер едік.

Алайда, "тың" деп аталатын тарихи тұтас бір кезең тек қазақ жерін жыртып қана қойған жоқ, сонымен қатар, оның ұлттық өнер - салт-дәстүріне дейін құртып бітіруге таяп қалғанын біз қазір аз айтып жатқан жоқпыз. Соның айқын айғағындай, Ақмола сынды "аруақ қонып, нар шөккен", қазақ өнерінің киесі дарыған жерге қылышынан қан тамған кеңестік қызыл империяның қырсығынан ұзақ жылдар бойы қазақ театрына көңіл бөлмей, саналы түрде белгілі бір ұлттың сағын сындырып, осынау өнегелі өнерге жол ашпай келді. Шын ниет етіп, жанашырлық жасап, қолдау көрсетсе, сөз жоқ, бір театрды ұстап тұрар, оның жұмысын өрге бастырар өнер иелері де баршылық еді. Әттең, сол баршылыққа таршылық болса, амалың бар ма? Ақыры,

оның да амалы табылып, 1990 жылдардың басында, сол кездегі облыс орталығы Ақмола қаласында, қазақ театр өнері тарландарының бірі, талантты режиссер Жақып Омарұлының батыл қимыл іс-әрекетінің нәтижесінде осы күнгі Қалибек Қуанышбаев атындағы қазақ музыкалы драма театрының іргетасы қаланды. Содан бері 9 жыл өтті. Осынау жылдарда театр ұжымы талай асу-белестерден тайсалмай өтіп, өзінің өнегелі өнерімен талай көрерменді тамсандырып, өзіне тәнті етті. Бірақ театрдың осынау үрдіс қадамы тым ұзаққа созылмай, тегеуірінде екпініне тұсау түскен сәттер де болды.

Театрдың негізін қалаушы, талантты режиссер Жақып Омарұлының халықаралық театр фестивалі жүріп жатқан тұста Уфа қаласында, сахнада сөйлеп тұрғанда үзіліп кетуі, осынау іргелі ұжымның алтын діңгегі құлап түскендей әсер етті...

Содан кейін, аз тоқыраудан кейін, бұл театрға жетекші болып, сол Жақыптың талантты әріптесі - Қадыр Жетпісбай келген еді. "Құланның қашуына - мылтықтың басуы" дегендей, Қадырдың театрға келуі кезеңі Ақмоланың Астанаға ауысып, қат-қабат құрылыс қарқынының қауырт жүріп жатқан кезеңіне тап келді. Басқаға жетіп артылып жататын қаражат шіркін, театрға келгенде шүнтийіп қалды. Ал, Қадыр Жетпісбай ұзаққа созылған аурудан дүниеден озды. Міне, осындай бірінен кейін бірі келген алапат апаттар театр тірлігін мүлде тұралатып кетті.

Ақыры сол тұралаған театр тірлігін тік көтеру міндеті сол Жақыптың да, Қадырдың да дәріс алып, үлгі тұтқан ұстазы - Әзірбайжан Мәдиұлы Мәмбетовке міндеттелген екен. "Міндеттелген екен" деп қадап айтуымыздың себебі, Астананың ұлттық рухын көтеру қажет болған тұста театр өнерінің ықпалы өзгеше бо-

латындығын айқын түсінген Елбасы - Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың таңдауы - театр өнерінің тәжірибелі тартаны Әзірбайжан Мәмбетовке түсіпті.

Сөйтіп, Президентіміздің тікелей өз ықпалымен КСРО және Қазақстан Халық әртісі, Мемлекеттік сыйлықтардың лауреаты Әзірбайжан Мәдиұлы Мәмбетов Астанадағы Қ. Қуанышбаев атындағы музыкалық драма театрына көркемдік жетекші боп келді. Елбасы өзі әдейі ертіп әкеліп, ұзақ уақыт күрделі жөндеуден өткен жаңа театрдың тұсаукесерін жасап, Әз-ағаңа зор сенім артып, театр тірлігін міндеттеп кеткен еді.

Сол сәттен бастап, Әз-ағаң театрдың бірден "екінші тынысын" ашып, іске жедел кірісіп те кетті. Тәжірибелі де тарлан режиссер театр қойылымының алғашқы адымын қазақ классикасынан бастады. Әрине, қазақ драматургиясы классикалық шығармаларға кенде емес еді. Тек соны жеріне жеткізе зерделеп, театр сахнасында көрсете білу үлкен өнер еді. Әз-ағаң осынау үлкен өнерге бірден қадам басты.

Келген бетте, Ф. Мүсіреповтің "Қыз Жібек" драмасының тұңғыш қойылымының жаңартылған нұсқасын қолға алып, тез арада сахнаға шығарды. Қазір бұл қойылым көрермендердің ыстық ықыласына бөленіп, сахна төрінен түспейтін туындыға айналды. Жуық арада, "Қыз-Жібек" қойылымына Елбасы - Нұрсұлтан Әбішұлының өзі арнайы келіп көріп, ризалығын білдіріп қайтты. Қазір театр ұжымы Ғабеннің тағы бір классикалық дүниесі - "Қозы Көрпеш - Баян сұлу" драмасын дайындау үстінде. Алдағы күндерде М. Әуезовтің "Қарақыпшақ Қобыландысы" да Астана көрермендерімен қауышпақ. Одан әрі театр репертуарында алыс-жақын шетел классикалары күтіп тұр.

Классикалық шығармаларды қолынан келген адам ғана шығара алады. Ендеше, дүние жүзінің көп елдеріне барып, әсіресе, бұрынғы Кеңес астанасы Мәскеу жұртшылығын талай тәнті еткен театр өнерінің Әз-ағасы - Әзірбайжан Мәмбетовтің өзінің өнегелі тәжірибесін қазақ классикасынан бастауын бүгінгі уақыт үшін аса қажет құнды құбылыс деп тануымыз керек.

Көрермен қауымы алдымен туған ұлтымыздың асыл қазыналарының қадір-қасиетін танытуға үлес қосқан ірі суреткердің қайырлы қадамын біз де құптауымыз.

С. ТҰРҒЫНБЕКҰЛЫ,
Қ. Қуанышбаев атындағы
қазақ музыкалық драма театры
өдебиет
бөлімінің менгерушісі

асыл мұра

Міне, 2000 жыл да келіп жетті. Бұрынғы Ақмола қаласы, қазіргі Астана, есімі бүкіл әлемге машұр болды. Ақмола - бүкіл қазақ даласының астанасы болатынын поляк халқының жалынды азаматы, ірі ақын Адам Мицкевич пен орыстың декабрист ақыны Александр Одоевскийдің досы Адольф Янушкевич осыдан 150 жылдан астам бұрын (1846 жылы) көргендікпен болжаған болса, халқымыздың ұлы ғалымы Шоқан Уәлихановтың досы Григорий Потанин XX-ғасырдың бас кезінде-ақ алаштың көсемі Әлихан Бөкейханға: "Қазақты автономия қылсақ Қараөткел (Ақмола) қазақтың ортасы, сонда университет салып, қазақтың ұл-қызын оқытсақ, Шоқан, Абай, Ахмет, Міржақыпты берген қазақтың кім екенін Еуропа сонда білер еді", - депті. Ал енді бұл болжамдардың үлкен негізі болғандығын өмірдің өзі-ақ дәлелдеді. Сол Ақмола өңірі тарихқа небір аузымен құс тістеген дүлдүл әнші-күйші, ақын-композиторлар берген нағыз өнер ордасы да еді.

Атап айтсақ, XIX-XX ғасырларда өмір сүрген, аты аңызға айналған, әндері сахараның сәні болған, жауырыны жерге тимеген балуан, әнші-композитор Балуан-Шолақ (Нұрмағамбет) Баймырзаұлы (1864-1919), айтыскер ақындар әрі әнші-композиторлар Құлтума Өтемісұлы (1860-1915) пен Сәтмағамбет Ахметұлы (1880-1817),

"Атандым Ғазиз ақын бала жастан Әнші жоқ Қараөткелде менен асқан", - деп әуелете шырқаған Ғазиз Файзоллаұлы (1860-1930), есімі бүкіл даланы дүркіреткен әділдік күрескері, әрі балуан, әнші-композитор,

"Басыңа бүркіт алып шығар едім. Көзіме бір керінші Ерейментау", - деп туған өлкесін сағына жырлаған атақты Иманжүсіп Құтпанұлы (1863-1931), Дайрабай күйші (т. ө. жылдары белгісіз), "Тар жол, тайғақ кешу" романында С. Сейфуллин тұтас бір тарау арнаған "Әуілдек" өнінің авторы Маңжан Шиденұлы (1873-1932), Үлебай

Сал-серілер Отаны

Әнетұлы (1892-1967), Мәриям Жагорқызы (1887-1953), Қосымжан Бабақов (1891-1956), қылқобыздың шебері Дәулет Мықтыбаев (1904-1970), халық әртісі, әнші Рабиға Есімжанова (1914-1986), арамыздан кеше ғана өткен халық әртісі, профессор Кенжебек Күмісбеков (1927-1997) - осы Ақмола өңірінде туып-өсіп, қанағаттанған тарландар. Олардың қай-қайсысы да еліміздің өнер тарихындағы ірі-ірі тұлғалар болып есептеледі. ал жалынды ақын-жазушы С. Сейфуллин (1894-1938) өзінің "Жас қазақ марсельезасы", "Жолдастар", тағы басқа әндерін Ақмолада шығарған. Егер Ақмола облысының қазіргі жер көлемі алатын болсақ, онда халқымыздың ән өнерінің негізін қалаған Сегіз сері (Мұхаметқанапия) Шақшақов (1818-1854), Біржансал Қожағұлұлы (1831-1897) Ақан сері Қорамсаұлы (1843-1913) үкілі Ыбырай Сандыбайұлы (1860-1930), тіпті Қарқаралыда өмір сүрген Мәди Бәпиұлы да (1880-1921) өзінің атақты "Қаракесек" өнінде Қараөткелде талай рет болғанын баяндайды. Ол Атбасардың түрмесіне зорлықпен жабылғанын өлеңге қосқан.

Жоғарыда айтылған сал-серілер мен әнші-орындаушылардың негізгі жиналатын жері Қараөткелдің атақты қымыз базары бар болған. Ал Ақан сері өзінің атақты "Құлагерін" Ереймен жеріндегі Сағынай асында тұлпары мерт болғанда шығарған. Ол Атбасар, Қараөткел базарына талай қатысып өнерпаздарымен мәжіліс құрған. Ғазиз ақынның өлеңдеріне жоғары баға берген өлең жолдары да бар.

Қорғалжын, Ақмола өңірін әнмен бөлеген Құлтума әрі айтыскер ақын, әрі дарынды композитор болған. Оның "Үш көтерме" әні "Абай" операсының I актісіндегі "Қайталқы..." деп басталатын Абайдың ариясында және "Тау қиялап" әні осы операның III актісіндегі хорға пайдаланылған. Оның "Тайпалмалы", "Соқпай соқ", "Шайқалма" т. б. әндері көпшілікке кеңінен таныс.

Ал Ғазиз ақын - "Мұқыш қыз", "Қарақат", "Ақ Еркеш", "Ардақ" т. б. әндердің авторы. Ғазизді көріп, өнін тыңдағандардың айтуынша, ол ұзын бойлы, ер мұрынды, ат жақты, сұлу мұрты бар аққұба, өте керемет кісі болса керек. Оның асқан әншілігі туралы әншілерде баршылық.

Ал "Ғалия", "Сентябрь", "Қосперке", сияқты ондаған әндер шығарған өзі балуан, ақын-композитор Балуан-шолақ, "Үшқара", "Қаракесек", "Қарқаралы" әндерінің авторы - Мәди, сондай-ақ "Иманжүсіп әні" аталатын көлемді толғау, "Сарымойын Сарыарқа" т. б. әндер шығарған Иманжүсіп үшеуінің тағдыры ұқсас деуге болады. Үшеуі де - балуан, әнші-домбырашы сазгер, сал-сері, үшеуі де зорлық-зомбылыққа қарсы аянбай күрескен ержүрек аяулы жан-дар. Үшеуі де Кеңес өкіметінің арнаулы тапсырмасымен ұсталып, неше рет түрмеге түсіп, ақырында үшеуі де опарсыздықпен атылады. Иманжүсіптің "Сарымойын" әні "Қыз Жібек" операсында Бекежанның әні ретінде пайдаланылған. Ал атақты үкілі Ыбырайдың да өмірі трагедияға толы. "Қалдырған", "Қызыл асы", "Көкше", "Гәкку" сияқты әннің небір інжу-маржандарын шығарған Ыбырайды 1930 жылы 70 жасында НКВД қызметкерлері жасықсыз ұстап, Қиыр шығысқа жер аударып жібереді. Ыбекең сол сапардан оралмайды. Оның "Гәкку" "Қыз Жібек" операсындағы Жібектің бас ариясы ретінде әлемді шарлағанын қайран Ыбырай ести де алмады.

Қ. МАҚАНОВ,
музыка зерттеушісі

ПОЭЗИЯ

Күләш Байсеитованы көруім

Сызылып қана басталған,
Биіктеп барып әсем ән.
Жұлдызбен, аймен тілдесіп,
Оралды жерге қайтадан.

Үзіліп түскен моншақтай
Шашылып кетіп сыңғырлап.
Күйдіріп өтіп шоқ тастай
Жүрекке жетіп сыр ұрлап.

Аққудай қағып қанатын,
Саңқылдап іздеп сыңарын.
Тамшыдай мөлт-мөлт таматын -
Бұлттардан таппай тұрағын.

Әлдилеп, жөбеп, жұбатып,
Өксуге ерік бермеген
Анадай қалғып, тұн қатып
Бесігін жәймен тербеген.

Үздігіп, нәзік дірілмен
Ақ жүзі аймен жарысып.
Теңі жоқ көркем бір ұнмен
Тәтті үміттермен табысып...

Жымыып, үлкен ізетпен
Қоштасты сәл-пәл иіліп.
Ай, жұлдыз үнсіз күзеткен
Тұнық тұн қимай қиылып...

Амал жоқ, ел-жұрт тарады
Тілдерін жұтып қойғандай...
Көңілдер сусап барады,
Керімсал әнге бір тоймай...

Осылай көргем Күләшті
Қазақтай елдің Аққуын.
Өнерде өшпес - шырақты
Жоқтатқан мәңгі Гәккуін.

С. ӨТЕҒАЛИЕВА

библиотека

МНЕНИЕ ЧИТАТЕЛЕЙ

- Хотелось бы, чтобы первая выставка не стала последней. чтобы экспонировались все новые поступления.

С.Абдусадыхова

***

- Благодаря новым поступлениям появилась возможность изучать произведения современных композиторов, изданные в последние годы. Кое-что планируем включить в свою концертную практику. Сюрпризом стали новые фортепианные пьесы для детей А.Исаковой - моего педагога.

А.Лабышева

***

- С удовольствием помогу расширить фонд, предоставляю для ксерокопирования ноты моей личной библиотеки, приобретенные в Алматы, Москве, Америке.

К.Жумакиев

- Выставка порадовала, много ценной литературы: Кравченко "Секреты бельканто", Магомаев "Марио Ланца", шикарное издание - два тома сочинений на стихи Пушкина. Просто здорово, что они попали к нам.

Р.Тленчиева

***

- Наконец в Казахстане появилось издание Фридриха Липса "Искусство игры на баяне" - очень ценное приобретение для нашей библиотеки.

А.Буркин

кітапхана

керекті материалдарды тиімді пайдалана алады. Картотекада заңдар, қазақ тілі, Академия тарихы, Қазақстан тарихы, қазақ әдебиеті, музыка мәдениетіне байланысты арнаулы бөлімдер болмақ. Әр оқырманға жеке оқырман билеті берілген. Кітаптарға қалташық жасалған.

Жаңадан түскен кітап, ноталарды жинақтап реттеуде көп көмек көрсеткен мұғалімдерге, студенттерге алғысымызды айта отырып, алдағы уақытта өткізілетін көрмелер мен әдеби кездесу кештердің құтты қонағы болуларыңызды тілейміз.

Біздің ұстаздарымыз және де барлық оқырмандарымыз білім тірегі кітапханаға деген ілтипаттарын жаңа, сирек кездесетін ноталар, ғылым басылымдарды әкеліп, көрсетіп, кейде сыйға да тартатындарын байқадық. Бұл - өте қуанышты жай.

Тағы да айтатын нәрсе - біз қазақ тіліндегі оқулықтарды жинау мәселесі. Мәселен, қазіргі кезде оқырмандар күй атасы Құрманғазының жинақтарымен, М. Әуезов шығармаларымен, "Қазақстан" энциклопедиясымен, тағы да басқа басылымдармен таныса алады.

Әрине, болашақта кітапханамыздың бүгінгі заман талабына сай болғанын қалаймыз. Бұл бағытта жоспарымыз да, үмітіміз де зор. Негізгі нысанамыз - жаңа технологияларды енгізіп, оқырмандарға аса көңіл бөліп, олардың кітаптарды тиімді пайдалануына қызмет ету.

Кітапхана белімі

Кітап-

зердеге тамызық

Ұлттық музыка Академиямыз республикамыздың ел ордасы - Астанадан бой көтеріп, елімізге мақтанш болғанына кітапхана қызметкерлері де қуанышты.

Жас өнерпаздардың, оқушы, студент, оқытушы, профессорлардың биік ұлағаты жетістіктерге жетуінде біздің де үлесіміз бар шығар деп ойлаймыз және өз күшімізді одан әрі де қосуға тырысамыз.

Бұл шарада, ең басты айтатын жай ҚазҰМА басшылығының тікелей көмегімен қысқа мерзімде кітапханамыз ғылыми-зерттеу кітаптарына, оқу әдебиетіне, нота басылымдарына әжептәуір байыды. Кітапхана қорының ұлғаюына Қазақстан Білім министрлігі мен "Сорос-Қазақстан" қорының көмегі көп пайдасын тигізуде.

Тар әрі қолайсыз Ақмола музыка колледжінің кітапханасымен салыстырғанда қазіргі мекеніміз патша сарайындай көрінеді! Үш үлкен залды аралап жүрсең жаның жай тапқандай болады.

Кітапхана - музыка Академиясының өте зор, маңызды құрылымы, Сондықтан сымбатты, жоғары дәрежелі Академияның кітапханасы да қазіргі заман талабына сай, жарасымды. Біз оқырман сұрауын лезде қанағаттандыру үшін көптеген жаңалық енгізіп отырмыз. Атап айтқанда: жүйелі каталог, алфавиттік каталог және де көкейкесті тақырыптағы библиографиялық газеттер мен журналдар мақалаларының картотекасы. Бұл жерде оқушылар, студенттер және ұстаздар өздеріне

гское издательство "Композитор".

Тот, кто заглядывал уже в нашу библиотеку, обновившую свое место, почувствовал запах свежести, еще никем нераскрытой книги и увидел много новинок, в том числе направленных на развитие государственного языка.

Перечислить все по названиям нет необходимости и невозможно. Вся литература вносится сейчас в каталог. Но на особо ценном не могу не остановиться. Появились органные и хоровые духовные сочинения, симфонические партитуры и оперные клавиры (среди них "Борис Годунов" в авторской редакции). Для развития культуры новой столицы и региона это - большое подспорье. Из книг, написанных в последнее десятилетие, музыкантов заинтересуют "В концертмейстерском классе" Е.Шендеровича, "Путь к творчеству" Т.Докшицера, "Два часа после концерта" В.Горностаевой, "И рок, и симфония" А.Цукера. Ряд ценных книг и нот куплены в единственном или малом количестве, и они будут на особом контроле, выдаваясь либо в читальном зале, либо только для перепечатки.

Но более всего я бы отметила пополнение нашей библиотеки литературой по музыке XX века. У нас теперь есть новейшие книги о Д.Шостаковиче, Э.Дебюсси, С.Губайдуллиной, о современной инструментальной музыке и об истории музыки народов СССР. Для обновления репертуара пригодятся сочинения композиторов России - А.Эшпая, Ю.Буцко, В.Екимовского, С.Слонимского, С.Банщикова, С.Беринского и др.

Думаю, что в условиях национальной культуры Казахстана событием достойным внимания является приобретение собрания сочинений выдающегося австрийского композитора

У.Джумакова, кандидат искусствоведения, проректор по научной работе

У ИСТОКОВ ОСНОВАНИЯ НАУЧНОЙ БИБЛИОТЕКИ

На пороге третьего тысячелетия в повседневной жизни возрастает роль компьютера с его поразительными информационными возможностями. Чудеса техногенной цивилизации, конечно, еще не раз будут завоевывать наш интеллект, но ничто не сможет заменить книгу. Через нее читатель общается с писателями и поэтами, учеными и композиторами, знакомится с эпохами, странами, культурами, языками... Хранилища знаний - библиотеки создаются не годами - десятилетиями. Возраст библиотеки не обесценивает, а наоборот, делает ее незаменимой в хранении памяти о культуре прошедших времен.

Библиотека Казахской Национальной Академии музыки молода как и само это уникальное учебное заведение. Она формируется, можно сказать, с нуля - с небольшого нотного и книжного фонда областного колледжа, крайне не удовлетворяющего профессионала. Мы стоим у истоков основания научной библиотеки. Процесс этот длительный и сложный. "Взросление" ее можно будет наблюдать прежде всего по изменению фонда.

Комплектование специализированной библиотеки в нынешних экономических условиях - задача трудновыполнимая. Дело даже не в финансировании. На сегодня разорваны контакты между издателями и конкретными потребителями, разрушена система библиотечной организации. Становление нашей библиотеки осложняется еще тем, что в Астане профессионально и организационно не развито библиотечное дело. Прилавки книжных магазинов заполнены

яркими, привлекающими обложками, удовлетворяющими интересы читателя-обывателя. Нотные издания, привезенные в основном из России, подобраны случайно, в продаже самый популярный музыкальный репертуар, научно выполненные издания составляют редкость. Магазины не владеют информацией о продукции издательств, так как работают с посредниками.

Музыкальную Казахстану тоже сегодня нелегко укомплектовать. Индустрия издания нот и книг была сосредоточена в Алматы, в частности в издательстве "Онер". Еще в советские времена существовали проблемы издания казахской музыки, а сегодня можно говорить о катастрофическом положении. "Онер" вынужден выпускать литературу массового спроса (песенники, подарочные издания) или заказанную частным лицом. Но кто же тогда должен заниматься изданием академической музыки? Кто оставит для потомков сочинения казахстанских композиторов и, в частности, тех из них, которые уже не смогут выступить в лице заказчика?

Альтернативные возможности существуют. Это небольшие фирмы, занимающиеся либо перепечаткой продукции крупных издательств, либо выпуском небольших тиражей в зависимости от финансовых возможностей заказчика. Однако эти мини-типографии не могут удовлетворить спрос в масштабах республики и не отвечают профессиональным требованиям издательской деятельности. Их интересы пока завязаны на получении сиюминутной прибыли. От них трудно ожидать в ближайшем будущем фундаментальной издательской работы.

В практике других стран имеется возможность выпускать собрания сочинений, работать с рукописями

ми. В Казахстане эта традиция была в области литературы. В музыкальной же сфере я не припомню подобного примера. XX век уже закончился, а многие произведения казахстанских композиторов еще ни разу не были опубликованы. Не издано в полном объеме и в научно обработанном виде наследие основателей композиторской школы - А.Жубанова, М.Тулеебаева, Е.Брусилковского, а также недавних ушедших композиторов, с чьими именами будет ассоциироваться казахская музыка уходящей эпохи (Г.Жубанова, К.Кужамьяров, Н.Тлендиев, К.Кумысбеков).

Через 50-100 лет, возможно, окажется так, что о ней смогут судить либо по сборникам самодельных авторов, более менее регулярно издающихся, либо по насхеп выполненным, неотредактированным изданиям. Этого нельзя допустить, так как речь идет о национальном достоянии.

Сохранить память о музыкальной культуре XX века и предшествующих эпох в книжных и нотных источниках под силу только обществу в целом в лице государства и крупных издательств, имеющих опыт нотопечатания. Только на этом уровне ситуацию с производством музыкальной литературы можно определять профессиональный долг. Занимаясь формированием фонда библиотеки Академии музыки, я натолкнулась на эти проблемы издательского дела и была удивлена отсутствием механизмов

современного производства и удовлетворения потребностей. Этот рынок услуг в Казахстане образуется стихийно, по личной инициативе авторов. Нет центра, занимающегося маркетингом, мониторингом. Поэтому создание библиотеки с нуля на сегодня не только дорогое, но и трудоемкое "удовольствие".

Но не все так безнадежно. Можно восстановить утраченное и внедрить новое. Особенно сейчас, когда культура обрести свое лицо, по инициативе Президента объявившееся вслед за референдумом ЮНЕСКО 2000-й год - Годом культуры.

Академия музыки не уповает на безысходность. Так как от состояния библиотеки зависит учебный процесс, уровень знаний, руководство делает все возможное, чтобы довести ее до статуса научно-информационного центра музыкального образования.

В 1999г. было положено хорошее начало, приобретена крупная партия музыкальной и общегуманитарной литературы, увеличившая почти вдвое фонд. Такое невозможно было бы, если бы рассчитывали бы закупать только на месте - по единицам из большого перечня необходимого. Работа с крупнейшим в СНГ издательством "Музыка" позволила охватить все направления музыкально-педагогической литературы, привлечь к сотрудничеству московские букинистические магазины и Санкт-Петербур-

ХРОНИКА

Октябрь

- Вечер фортепианной музыки
Исполнитель - преподаватель Л. Латышева

- Вечер фортепианной музыки
Исполнитель: Н. Измаилов

- Концерт Казахского Государственного струнного квартета

Ноябрь

- Концерт Немецкого камерного хора г. Рудного Рук. Д. Гартунг

- Вечер вокальной музыки

Исполнители: М. Низаметдинов, Т. Низамиев, Т. Хасьянова, Ю. Лобынцева, А. Ниязова, Б. Дюсембекова, Н. Зыкова

- Концерт оркестра русских народных инструментов

Рук. П. Ильченко

- Вечер камерной музыки

Исполнители: ректор Миланской консерватории Марчелло Аббадо, солистка Миланской филармонии Алессандра Фарро

- Вечер фортепианной музыки

Исполнитель - Н. Измаилов

- Вечер камерной музыки

Исполнители: камерный оркестр КазНАМ

(Дир. - А. Нусуппаев), В. Узбеков, Б. Рсалдина, А. Муканов

- Концерт к 200-летию со дня рождения А.С. Пушкина

Исполнитель - К. Мыржыкбай

Декабрь

- Концерт памяти Народной артистки СССР, композитора Газизы Жубановой

- Концерт духового оркестра КазНАМ.

Рук. - В. Абрамов

- Концерт лауреата международного конкурса А. Рогожкина

- Вечер симфонической музыки

Исполнители: Б. Мукашева, симфонический оркестр Академии музыки, дирижер А. Нусуппаев

- Гранд-концерт

Исполнители: Государственный камерный оркестр "Академия солистов", Народная артистка Республики Казахстан, Артистка мира А. Мусаходжаева, Ж. Бактаева, А. Кусаинов, Н. Измаилов, Х. Жумамаинов, Г. Исмаилов, В. Де

- Вечер фортепианной музыки памяти Ф. Шопена

Исполнитель - Н. Измаилов

- Концерт классической гитары преподавателя Г. Филиппова

- Музыкальная сказка "Кот в сапогах". Отв. кафедра обязательного фортепиано

- Концерт Э. Сапарева

Январь

- Концерт духовного согласия

Исполнители: Госквартет, симфонический оркестр, камерный оркестр, ансамбль скрипачей, А. Ефременко, Г. Байгазинова, Н. Измаилов

- Концерт "Юные дарования"

Желтоқсанның 9-жұлдызында Қазақ Ұлттық музыка Академиясының үлкен залында концерт өтті. Оған белгілі орындаушылар, қазақ ұлт аспаптар оркестрі, домбырашылар, қобызшылар ансамбльдері, "Шабит" фестивалінің лауреаттары қатысты. Бағдарламада халық музыкасы, халық композиторлары, Қазақстан композиторларының

аспаптар бөлімінде бүлдіршіндердің әнді қазақша айтып, күйді қазақша тартып, тереңірек айтсақ, әр шығарманы өзінің дәстүрінде үйренуіне, орындауына бірден-бір себебі тиер еді.

Домбырашылар, қобызшылар ансамбльдері (жетекшілері - доцент К. Сайжанов, доцент Ф. Оразалиева, Н. Шегебаева, М. Нүкеев), орындауындағы

ғы фольклорлық оркестрінде жеке солист-контрабасистер қызметтерін атқарған. Қазір Академияның қазақ ұлт аспаптар кафедрасы басқарып, талантты шәкірттер дайындау үстінде. Ол көптеген шет мемлекеттерінде өз өнерін көрсеткен орындаушылардың бірі. Ал Раушан Оразбаева - Республикалық конкурстардың лауреаты, Президент оркестрінің жанынан құрылған ансамбльдің солисі, Академияда қылқобыз мамандығы бойынша дәріс береді.

Оркестр (жетекшісі К. Сайжанов) Қурманғазы, Тәттімбет, Н. Тілендиев, К. Күмісбековтің шығармаларымен қатар, соңғы жылдары Н. Тілендиевтің шәкірті Е. Үсеновтің "Абылайдың сарбаздарын" да орыдады. Сондай-ақ ол республикаға еңбегі сіңген әртісі, профессор Б. Қарабабинаның шәкірті. Көптеген жеке аспаптарға, оркестр, ансамбльдерге арналған шығармалардың, оқулықтардың авторы. Жеке қылқобыз бен оркестрге арналған "Өмір дастаны" тұңғыш рет тыңдаушылардың назарына ұсынылды. Концертке мемлекеттік филармонияның әнші-солисі республикаға еңбегі сіңген әртісі Г. Хамзина қатысты.

Кеш оркестрдің орындауында Н. Тілендиевтің Исатай Қожабекқызы жаршысы Махамбетке арналған поэмасымен аяқталды. Осының өзі Академияның Астана музыка өмірінде, өз орынын анықтауда, аяқ алысын аңғартқандай.

Бұл кеш Әлем әртісі Айман Қожабекқызы Мусақожаева басқарып, екі жылдығын тойлағалы отырған Қазақ Ұлттық музыка Академиясында өтіп жатқан көптеген концерттердің бірі ғана.

Дешті - Қыпшақ деп танылып келген ұлы даланың сонау Қорқыт бабадан келе жатқан қасиетті өнері осы заманымыздың өнер иелері арқасында жалғасын тауып, бәрімізді қуантты.

О. ДҮЙСЕН,
доцент

Қорқыт баба аруағына ТАҒЗЫМ

шығармалары орындалды. Бұл III мыңжылдықтың қарсаңындағы кафедраның Қорқыт бабаның аруағына бағытталған кеші болатын.

Кешті жас ұстаз Қалқаман Сарин жүргізді. Мамандығы - тарихшы. Соңғы кездері айтыстарға қатысып, ақындық өнерімен де танылуда. Орындалатын шығарманы жатық тілмен жұртқа жеткізіп, соған сәйкес өлең жолдарымен өрнектеуі үйлесімін тауып отырды. Қазақ ұлт аспаптар кафедрасының оқушыларынан құралған хордың қатысуы (жетекшісі Әсия Мұстафина) концерттің ерекшелігі. Хордың орындауында қазақ вальсының королі атанған Шәмші Қалдаяқовтың "Арыс жағасындасын", Сарыарқа өңірінің сал-серілерінің бірі Жаяу Мұсаның "Ақ сиса" әндерін тыңдай келе, неге осы әндерді басқа да халық композиторларының, Қазақстан композиторларының әндерін тек сахнадан тыңдап қоймай, күнделікте оқу процесінде сольфеджио сабақтарында кеңінен пайдаланбаққа деген ой келді. Оны айтып отырған себебіміз: Қазақ Ұлттық музыка Академиясы сияқты ерекше оқу орынында, әсіресе, Қазақ ұлт

шығармалар көпшіліктің көңілінен шықты. Олардың репертуарында: күй атасы Қурманғазының "Адайы", елімізге танымал ағы буын өкілі М. Әубәкіровтің "Наркескені", С. Еркімбековтің "Отан таңы" сияқты туындылары болды. Қобызшылар тобы осы шығарманы орындауда, оның жаңа қыры мен сырын ашқандай жұртшылыққа әсер қалдырды (шеңбермейстер Г. Садымова). Бұл жерде ансамбльдің жетекшісі, елімізге белгілі ұстаз-әдіскер Ф. Оразалиеваның еңбегін ерекше атаймыз. Сондай-ақ осы концертте С. Қарақыстықтың "Сары аттың жүрісі", осы жолдардың авторы О. Дүйсеннің "Толғау күйлері" тұңғыш рет орындалса да көпшіліктің көңілінен шықты.

Кафедра ұстаздары, Р. Қ. Мұсақожаева, Ф. Оразалиева, О. Дүйсен, Т. Әліпбаев, Е. Сариндер шәкірттеріміздің жетістіктеріне үміт пен сеніммен қараймыз. Орындаушылар қазақтың қара қобыз мен сым ішекті қобыз қатар менгерген талантты қыздарымыз қос Раушан. Раушан Қожабекқызы Республикалық Құрманғазы конкурсының лауреаты. Ол Құрманғазы оркестрінде, Нұрғиса Тілендиев атында-

Памяти Газизы Жубановой

Личность Газизы Жубановой очень многогранна и самобытна. Ее творчество восхищает проникновенной глубиной содержания и детальностью, ювелирной отточенностью мысли. Создавать только высокое искусство - главная задача, которую она ставила перед собой. Это было также ее требованием к своим ученикам и к композиторам. "Взыскательность к себе, к своему труду, постоянное духовное совершенствование - необходимые условия развития подлинно творческой индивидуальности" - эти слова Газизы Ахметовны, словно лозунг, пронесли через свою жизнь и завещала следующим поколениям музыкантов.

Концерт из произведений Г.А. Жубановой был приурочен ко дню ее рождения. Организацию его взяла на себя ее дочь - Дина Мамбетова, которая продолжает пропагандировать

творчество и недавно выпустила сборник "Мир мой - музыка" с высказываниями Г.А. Жубановой. В концерте приняли участие Артист мира, профессор Айман Мусаходжаева, Государственный струнный квартет РК, профессор Нурлан Измилов и Кенжесали Мыржыкбай, Народная артистка РК Хорлан Калиламбекова, а также учащиеся и студенты Академии музыки. Участие в подобных концертах молодых исполнителей наряду с мастерами сцены, вселяет огромные надежды на то, что наши юные таланты, воспитанные на высокохудожественных образцах классического и современного музыкального искусства, пополнят казахское исполнительство новыми именами.

Завсршился вечер памяти выступлением хора Академии (дирижер - Г. Кутыпбаева), исполнившего "Прощание" на стихи М. Цыгановой.

Я твердо убеждена, что музыкальные творения Г. Жубановой будут звучать на концертных сценах и жить в памяти благодарных слушателей. Они останутся актуальными во все времена, ибо философские проблемы, зпнрнутые композитором, всегда волновали и будут волновать все человечество также, как неоспоримой останется аксиома о том, что только Истинное Искусство неподвластно времени, оно вечно!

Г. Бейсембекова, преподаватель

НЕМЕЦКИЙ КАМЕРНЫЙ ХОР

Осенью в Астане состоялся концерт Немецкого хора. Он был организован в 1995 году на базе немецкой группы дирижерско-хорового отделения Рудненского музыкального колледжа. На первых порах руководитель хора Давид Гартунг разучивал с ребятами немецкие народные песни. Они пользовались большим успехом не только у местной публики, но и за пределами Рудного. Коллектив участвовал в фестивалях творческой молодежи

в Павлодаре, Акмоле и Караганде и не раз становился лауреатом.

В концертной программе были исполнены народные песни и произведения Моцарта, Чайковского, Рахманинова, Свиридова, Ипполитова-Иванова, Лабинского, Оболенского, Жубановой, Тулебаева и Байкадамова. В мессе современного композитора Герда Зорга солировала Елена Пестерева, лауреат Республиканского конкурса им. К. Байсеитовой. Особенно

удачно прозвучали развеселившие публику немецкие сатирические песни.

Несмотря на большие сложности сегодняшнего дня, певческий коллектив продолжает работать. Готовятся новые программы, пропагандируются немецкая культура и язык. О немецком камерном хоре г. Рудного знают теперь и в Астане.

Б. Бигабылова,
студентка I курса

МНЕНИЕ

Вечеринка с Ванессой Мэй

Вхождение в новое тысячелетие наша столица ознаменовала целым каскадом праздничных увеселительных мероприятий. Одним из них был концерт Ванессы Мэй, состоявшийся 30 декабря.

Огромный зал столичного дворца спорта Алатау сверкал разноцветными огнями, элегантно одетой публикой, роскошными кафе от ведущих фирм города. Чтобы отыскать свои места, нам пришлось изрядно поплутать среди многочисленных рядов кресел... Досадно, что концерт начался с опозданием (к сожалению, это не лучшая традиция нашего города), а проверка сумок и прозвучивание на предмет недопущения образовала затор в фойе...

Ванесса возникла из клубов дыма неожиданно и сразу стала играть. На слушателей обрушилась лавина звуков, поочередно извлекаемых из нескольких электронных скрипок. Солисту поддерживали вокальный и инструментальный ансамбли. Программа представляла собой смешение различных стилей и эпох: джазовые композиции, кантри, китайские мелодии и невероятные роковые обработки популярных классических произведений И. Баха, А. Вивальди, Ж. Оффенбаха. В музыке причудливо чередовались ансамблевые тупти и виртуозные соло, демонстрирующие технику скрипачки. Но игра на электронных инструментах была лишена эмоциональной окраски и динамических нюансов. Стилль техно в сочетании со световыми эффектами превратил концерт в зрелищное шоу, где музыка занимала далеко не первое место.

Блестящая китайка грациозно двигалась по сцене, спускалась в зрительный зал, совершала всевозможные трюки со скрипками, пела, приплясывала и общалась с публикой на английском языке. Ее "конферанс" не отличался оригинальностью: "Оставайтесь со мной", "Я вас люблю" и т. д. - реплики, которые уже порядком поднадоли нам в телераздачах. А программа в точности повторяла альбом "Шторм" 1997 года.

Возникает вопрос: а не много ли всего? Перед концертом на трех экранах крупным планом показали Айман Мусаходжаеву, которая тоже пришла послушать "заморскую диву". Скорее всего Ванесса не знает о казахстанской скрипичной школе и уровне наших исполнителей. А жаль! Их игра наполнена теплотой и искренностью, им не нужны световые эффекты, дым, они уважают публику и она им благодарна за это.

Р. СЕЛЕЗНЕВА, преподаватель

К. Байсейитова атындағы музыка мектебінің тоғызыншы сыныбында оқып жүрген кезім. Сол мектепте Алексей деген досым болды. Ол оныншы сыныпта оқитын. Мен домбырада, ол болса баянда ойнайды. Бірде мектеп директоры О. А. Абдоллаев екеуімізді шақырып алды да, қызық ұсыныс айтты. Ол баяннан сабақ жүргізуші еді. "Баянның мүмкіндігін біз толық пайдаланып жүрміз бе? Баянға домбыраның қоныр үнін қосып, сахнаға шығарып көрсек қайтеді?" - деді. Бұл ұсыныс Алексей екеуімізді қатты қызықтырды. О. Абдоллаевтың жетекшілігімен Шабельскийдің фортепиано мен домбыраға арнап өңдеген халық туындысы - "Тойбастарды" біз енді баян мен домбыраның үндестік әуеніне икемдеп орындадық. Әрине, алғашқыда оңай болған жоқ. Өйткені, бұрын баян мен домбыраға қатар арналып ешқандай шығарма жоқ-ты. Тәжірибе көңіліме сенім ұялатты. Халық аспаптары ретінде

Дуэт қалай пайда болды?

осы дуэт үнінің үйлесімділігі, саздылығы шығармаға ерекше бояу қосып баурап алатыны бізді шабыттандыра түсті. Ал домбыра мен фортепианоға арналған шығармаларда халықтық әуен өзінің табиғи сулулығын нақ домбырамен баяндап бере алмайтын. Міне, осылай домбыра мен баян үндестігі өмірге келді. Содан бері жұбымыз жазылған емес.

Алексей Ефременко 1991 жылы Байсейитова атындағы музыка мектебін бітіріп, 1995 жылы Құрманғазы атындағы мемлекеттік консерваторияны, содан аспирантураны баян сыныбы бойынша бітірді. 1991 жылдан 1998 жылға дейін өзі оқыған музыка мектебінде дәріс жүргізді. Қазір Қазақ Ұлттық Музыка Академиясында оқытушы, орыс халық аспаптар кафедрасының доценті, Президент оркестрінің мүшесі, оркестр құрамында АҚШ-та, Малайзияда, Австрияда, Германияда ("Сорос-Қазақстан") қорының көмегі арқылы) өнер көрсетті. Ол - Республикалық, Бүкілодақтық және халықаралық конкурстардың бірнеше дүркін жүлдегері, "Дарын" мемлекеттік жастар сыйлығының лауреаты.

Мен К. Байсейитова атындағы музыка мектебін бітіргеннен кейін 1997 жылы Құрманғазы атындағы мемлекеттік консерваториясында домбыра сыныбын өттім. Бірнеше республикалық, аймақтық және халықаралық байқауларға қатысып, жүлделі орындарды иелендім. Біздің дуэт 1995 жылы Мәскеу қаласында өткен халықаралық конкурста бірінші сыйлықтың жүлдегері болды. Дуэттың репертуарында қазақ музыкасы ғана емес, сондай-ақ таяу-алыс шетелдердің де шығармалары бар. Бұрын музыка аспаптарының үйлесімді дуэт тәжірибеді болмағандықтан, орындалатын шығармаларды өзіміз өңдеп, нотаға түсіреміз. Яғни, баян мен домбыраның дуэтіне икемдейміз. Бұл ретте тек әндерді ғана емес күйлерді де дуэтке түсіру үшін басқа аспаптарға арналып жазылған шығармаларды пайдалануға тура келеді. Алайда бұл - мұндай шығармалардың бәрі бірдей екі аспапқа түсіруге келе береді деген сөз емес. Домбыра мен баянның ансамблі ретінде Қазақ музыка тарихындағы сахнаға шығуы - тұңғыш тәжірибе. Сондықтан, ансамбльдің болашағы алда деп ойлаймыз. Қазір дуэтке арналған тұңғыш шығармалар жинағын әзірлеп жатырмыз. Оны бірнеше шағын дисклерге түсіреміз. Германияда, Италия мен Жапонияға шығармашылық сапарлар жоспарлап отырмыз. Мақсат үлкен, ой көп. Оның іске асырылуын, әрине, уақыт көрсетеді.

М. НҮКЕЕВ,
оқытушы

Интервью

ФЕСТИВАЛЬ ДУХОВОЙ МУЗЫКИ

С 27 декабря по 4 января в Тайване состоялся фестиваль духовой музыки. В нем принимали участие представители Академии музыки К. Жумакиенов, Е. Мамырбаев, Г. Исмаилов, С. Уразалиев и Е. Жумакиенов. О творческой поездке рассказывает член Ассоциации флейтистов Америки, профессор К. ЖУМАКЕНОВ:

- Нашу республику на фестивале представлял Государственный Президентский духовой оркестр под руководством Каната Ахметова. В этом коллективе я работаю со дня основания. Его руководитель не только мой хороший друг, но и требовательный мастер.

- **Что интересного в Тайване?**

- Мне приходилось бывать

в Венгрии, Польше, Франции, Америке, Испании. Но в Китае, пожалуй, самая неповторимая культура. В традиционном китайском оркестре около ста инструментов, одних струнных примерно 30 разновидностей.

Очень много музыкальных учебных заведений. В столице Тайваня - Тайбэе - есть даже специальная духовая школа. Неудивительно, что фестиваль вызвал большой общественный резонанс. Перед входом в

концертный зал стояли километровые очереди.

- **Вы были только в одном городе?**

- Нет, кроме Тайбэя, мы выступали в Чайай-сити и Коушуне. Программа фестиваля была очень насыщенной, в день приходилось давать по два концерта. Но где бы мы не вы-

ступали, везде встречали горячий прием публики.

- **То еще принимал участие в фестивале?**

- Были оркестры из Японии, Кореи, других стран азиатского региона. Они сменяли друг друга, практически не встречаясь. Лишь по счастливой случайности нам удалось послушать выступление токийского оркестра. Помимо нас, это был единственный профессиональный коллектив. В зал мы, разумеется, не попали, слушали-смотрели концерт по монитору, установленному на улице. Конечно, с "живым" исполнением не сравнить, но оркестр был шикарнейший. Самое главное, мы прониклись духом соревновательности, живой творческой атмосферой.

- **Что вы играли?**

- В нашем репертуаре - произведения русской и зарубежной классики. Но самое большое место занимают произведения казахстанских композиторов. И что нас особенно порадовало, они вызвали особый интерес у публики. Слушатели очень подготовлены, с радостью принимали все исполняемое нами. Концерты записывались на CD. На следующий год оркестр получил повторное приглашение от организаторов фестиваля. Постараемся снова достойно представить нашу республику.

Беседу вела
Т. АПАНОВИЧ

КОРОТКО О СОБЫТИЯХ

Тартымды концерт

Өткен жылдың соңғы күндерінің бірінде камералық ансамбль кафедрасының концерті болып өтті. Оған оқушылар, студенттер мен ұстаздар қатысты. Орындаушылар кәсіби деңгейінің биік екенін, ансамбльдік ойнаудың жоғары үлгісін көрсетті, шеберлік танытты. Тағы бір айта кететін нәрсе - концерт бағдарламасының құрылымы. Өзімізге қадірлі XX ғасырдың шығармасынан басталған концерт гасырлар қойнауына тереңдей келе И. С. Бахтың гажайып музыкасы туган XVIII ғасырға дейін жетті. Мұның өзі өнердің өміршеңдігін, оның жана гасырда да жалғасын табатынын білдіргендей еді.

Сондай-ақ, Халықаралық конкурстардың лауреатары Сауле Тленшиева, Ботакөз Мұқашева, Айша Досымова мен Александр Тараскиннің, ұстаздар Вячеслав Өзбеков, Асқар Мұқанов, Баян Рсалдина және Әнуар Нұсипбаевтың басқаруындағы камералық оркестрдің қатысуы концерттің деңгейін жоғарылатты. Концерт музыканты өзіне өмірлік серік еткен талғампаз көрерменнің көңілінен шықты. Бұл шараны ұйымдастырды және өткізуге кафедра менгерушісі, профессор Вячеслав Өзбековтың елеулі еңбек еткені көрініп-ақ тұрды.

Г. Бейсембекова,
оқытушы

Поговорим о джазе

Так называлась тема очередного "Музыкального абонемента" для школьников Астаны. Разговор с ними вела Р. С. Селезнева. Интересно, в доступной форме она рассказала ребятам об истории возникновения джаза и его жанровых разновидностях. Гости "Музыкального абонемента" узнали, что такое спиричуэлс, блюз, регтайм. Подтверждением ее рассказа стала яркая концертная программа, в которой участвовали учащиеся, студенты и преподаватели Академии музыки. Они познакомили юных слушателей с джазовыми произведениями Гершвина, Дюпона, Эллингтона, Хермана.

В концерте приняли участие: вокальный ансамбль дирижерско-хорового факультета (С. Батыргереева, О. Петлай, Ю. Оцеля, Т. Куропаткина, Е. Шугова, А. Хохлова, Н. Дугова, И. Искакова), преподаватели Р. Байгулакова, Е. Даутов, В. Ситтаро, Р. Тленчиева, учащиеся Ж. Тленчиев, Ю. Горбунова, Т. Ажибаев, студенты С. Еркегулов, Д. Буркина. Кульминацией концерта стало выступление джаз-бэнда под руководством Е. Мамырбаева.

Р. Романова,
преподаватель

The Verbier Festival & Academy

and its major sponsor, UBS, are creating a new international youth symphonic orchestra. It will become the resident orchestra of the Verbier Festival & Academy as well as give 12 concerts during an international tour in autumn. Autumn tour of 12 concerts will be organized in prestigious concert halls. Conductors for the year 2000 will be Paavo Jarvi, James Levine, Bobby McFerrin, Zubin Mehta and Yun Temirkanov. In the first audition round, which recently was finished, one pupil of the Kazakh National Academy of music - Ainur Sadenova has won. Now she is taking part in the second audition round which is taking place in London. We wish her good luck!

С 17 по 22 января

в Большом зале Московской консерватории состоялся фестиваль, посвященный 55-летию со дня основания Государственного квартета имени А. Бородина и 75-летию В. Берлинского. В фестивале приняли участие Юрий Башмет, Виктор Третьяков, Людмила Берлинская, а также Казахский Государственный струнный квартет.

В Милане состоялся Международный конкурс скрипачей Микеланджело Аббадо. Единственная премия была присвоена студенту Академии музыки Владимиру Дюе. Второй участник - Ордабек Дуйсен получил приглашение на конкурс Паганини в Генуе.

**ДИССЕРТАЦИЯ
ҚОРҒАЛДЫ**

Желтоқсан айында ҚР ҒА М. О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтында Р. Т. Несіпбай "Қазақтың дәстүрлі дүниетанымындағы төкпе күйлердің орны (төкпе күйлер тақырыбы, құрылымы және композициясы)" деген тақырыптағы кандидаттық диссертациясын табысты қорғап шықты.

Жұмыс Батыс Қазақстандағы фольклорлық және халықтық-профессионалдык төкпе күйлерді зерттеуге арналған. Диссертацияда төкпе күйлер адам дүниетанымының көрініс ретінде қаралып, оның дәстүрлі мәдениет пен этникалық таңым ықпалымен туындағаны жөнінде жаңаша түсінік берілген.

Автор ұлтқа тән дәстүрлі музыкалық кабылдау, ойлау, жүйелері мен музыкалық тіл ерекшеліктерін зерттеп, төкпе күйлердің тақырыптық, құрылымдық және композициялық түрлерін анықтаған.

Гастроли ГАТОБ им. Абая

"Театр полон, ложи блещут..."

В октябре текущего года на улицах Астаны заперестрели красочные афиши: "Севильский цирюльник", "Кыз-Жибек", "Дон Кихот"... Наконец-то! После 20-тилетнего перерыва к нам в гости пожаловал ГАТОБ имени Абая. В связи с этим событием в городе царил радостное оживление. Любопытство подогрелось слухами о молодой певице с "итальянским" голосом, поэтому все с особым нетерпением ждали "Севильского цирюльника" Россини. В назначенный час, стягнув пыль с биноклей, местные театралы двинулись "в оперу", а там "театр полон, ложи блещут..."

И что же они увидели? Довольно затрапезный спектакль. С первых аккордов увертюры настроение было испорчено. Такой откровенной фальши и "разнобой" оркестровых групп не припомнить во всей гастрольной истории Астаны! Музыка, которая у всех на слуху, казалась незнакомой - в ней периодически "пропадали" мотивы и гармонии, и вскоре стало ясно почему. Попробуйте скрыть явные погрешности, руководитель оркестра Нурлан Жарасов "убирал" звучность. Слабая игра оркестра подвела и солистов.

Д. Баспакова - Розина, - обладающая сильным красивым голосом (тем самым, "итальянским"), зачастую не могла вовремя вступить, а из-за неровной динамики оркестра не контролировала качество и силу звука. Исполнитель партии Фигаро - Б. Скаков, - не справился с текстом, да еще в самом неподходящем месте, в знаменитой каватине: "Место! Раздайся шире, народ!" Вместо авторских слов, певец все время повторял одно и то же: "Фигаро, Фигаро, Фигаро..." В зале раздавались смешки...

С. Байсултанов - Альмавива - был аккуратнее, старательно следовал нотному тексту, но по сцене двигался очень скованно, нелогично. Объяснения в любви, он стоял спиной к Розине. Почему? Да потому что весь спектакль боялся, видимо, не вовремя вступить и не отрывал глаз от дирижерской палочки! Ровно, без срывов выступил К. Омирбеков (Бартоло). Опыт и мастерство чувствовались в каждом его номере. В совершенстве знает свою партию и Б. Кожобаев (Базилио). Ему никто не мог помешать! На сцене он как "рыба в воде", пел-играл легко и непринужденно, за что и был награжден горячими аплодисментами.

Если сольные партии кому-то удавались, а кому-то нет, то ансамбли стали "Ахиллесовой пятой" для всех. А их, к несчастью артистов, много... Поэтому оперное целое в этих местах рвалось на куски, действие останавливалось, и было невыносимо скучно.

Далее в репертуаре значилась "Кыз-Жибек". Не ожидая ничего особенного, иду просто из профессионального любопытства - все-таки национальная классика... И вдруг - приятный сюрприз: оркестр - стройный (руководитель Раиса Садыкова, bravo!), хор - очень приличный, а солисты - те же, и между прочим, - на

высоте! Но особенно хороша Майра Мухаметқызы в главной роли, прямо подарок судьбы. Вот такое можно и смотреть, и слушать, за что большое спасибо!

"Дон Кихот" Минюса балет легендарный. Это классика, ее нельзя танцевать плохо, как нельзя, например, небрежно играть Моцарта. Алматинская версия балета воспринималась неадекватно.

Г. Курмангожаева (Китри) и Д. Сулшков (Базиль) - танцоры высокого уровня, хотя у них и не все получалось. Не удалась вращения и фуэте, но это не испортило общего впечатления. А вот кордебалет оставляет желать лучшего. Особенно мужская группа. Разная техниче-

ская подготовка и физические данные лишали массовый танец самого главного - слаженности и координации. Все это можно понять, так как в наше время в театре танцуют те, кто есть. Но уж испанский характер можно было создать, это вполне по силам такому коллективу. Кстати, и солистам его не хватало.

Женская половина кордебалета тоже не всегда справлялась со своей задачей, особенно в па-де-труа и па-де-кватр. Не было синхронности в ансамблях.

И последнее. Все перечисленные постановки в сценическом плане малоподвижны, порой скучны. Это настораживает. Ведь во всем мире ведутся активные поиски новых драматургических решений. В одной только Москве можно найти не одну интересную версию, например, "Севильского цирюльника".

А в Алматы все по-старому. Конечно, сейчас в театре нет своей сцены, но не сидеть же сиднем! Театр оперы и балета у нас в Казахстане пока один, и мы его любим, потому что там есть замечательные артисты, преданные своему делу. Очень хочется, чтобы он поднялся до мирового уровня, тогда мы бы им гордились.

И. БАКАЕВА, преподаватель

ЗНАМЕНАТЕЛЬНЫЕ
ДАТЫ
2000 ГОДА

♦ 2000 год - Международный год культуры и ненасилия

♦ Международный год благодарения

♦ Международный год Сабита Муканова

♦ 1130 лет со дня рождения Абу Насыр Аль Фараби, философа, ученого-энциклопедиста Востока

♦ 1020 лет со дня рождения Авиценны, ученого, врача и философа Средневековья

♦ 475 лет со дня рождения Джованни Пьерлуиджи да Палестрины, итальянского композитора, главы римской полифонической школы

♦ 250 лет со дня смерти Иоганна Себастьяна Баха, немецкого композитора

♦ 350 лет со дня рождения Василия Титова, русского композитора, государева певчего дьяка

♦ 180 лет со дня рождения Виктора Калиникова, советского композитора, дирижера, педагога

Январь

♦ 290 лет со дня рождения Джованни Баттиста Перголези, итальянского композитора

♦ 100 лет со дня рождения Исаака Дунаевского, советского композитора

♦ 95 лет со дня рождения Михаила Друскина, советского педагога, музыковеда

♦ 85 лет со дня рождения Ильяска Есенберлина, казахского писателя

Февраль

♦ 190 лет со дня рождения Фридерика Шопена, польского композитора, пианиста

♦ 95 лет со дня рождения Курманбека Джандарбекова, казахского актера и режиссера

♦ 115 лет со дня рождения Альбана Берга, австрийского композитора

Март

♦ 125 лет со дня рождения Мориса Равеля, французского композитора

♦ 125 лет со дня рождения Александра Гольденвейзера, советского пианиста

♦ 100 лет со дня рождения Ивана Козловского, советского певца

♦ 85 лет со дня рождения Святослава Рихтера, советского пианиста

♦ 75 лет Пьеру Булезу, французскому композитору, дирижеру

Афоризмы "академиков"

- Самсон полюбил Данилу...
- Следующая пьеса - "Панталоны Коломбины".
- В "Лесном царе" три героя: Лесной царь, отец и больной ребенок. Они скачут по лесу. Куда? Наверное, в больницу...
- Жорж Бизе написал оперу "Карман".
- Сцена Снегиря с Мизгурочкой...
- Опера "Евгений Онегин" открывается дуэтом "Слышали львы..."
- Лель целует Купаву в ре-бемоль мажоре.
- Дворжак написал симфонию "С того света".
- Опера "Аида" написана специально к открытию Суэцкого канала, который где-то на Дальнем Востоке, по моему, в Японии...
- 4-я часть кантаты "Александр Невский" - "Сдавайтесь, люди русские!"
- Косметические идеи Скрябина.

Музыканты улыбаются

Досадная отлучка

Ян Сибелиус любил отмечать праздники. Торжества длились в его доме неделями. Конечно, в гости к нему попал его друг - финский композитор и дирижер Роберт Каанус. Погуляли на славу! На третье утро Каанус проснулся в страшной тревоге: он вспомнил, что вечером должен дирижировать гас-трольным концертом в Петербурге. Скорее принять душ, побриться и успеть к первому поезду...

На следующее утро он вернулся из Петербурга и направился к Сибелиусу. Хозяин встретил его укоризненным взглядом, тяжело вздохнул, поставил на стол большой бокал вина и наконец сказал: "Послушай, мы тут гуляем, веселимся, а ты? Сколько можно сидеть в ванной!"

Трудный выбор

- Чья музыка тебе нравится больше - моя или Бетховена? - улыбаясь спросил у сына Сергей Сергеевич Прокофьев. Малыш смущенно молчал. Отец помог: "Говори смело. Бетховен давно умер, он не обидится." "Я боюсь, что обидишься ты!" - чуть не плача сказал мальчик.

Трубадур

После лекции в колледже, посвященной музыке Верди, юный англичанин возвращается домой.

- Как прошла лекция, сынок?

- Отлично! Я понял: трубадур - это Джон Леннон в средние века.

Для полного спокойствия

На репетиции "Камерной симфонии" основателя 12-титоновой системы Шенберга присутствовал Малер. По окончании репетиции Малер обратился к оркестру: "А теперь умоляю вас, сыграйте, пожалуйста, обыкновенное трезвучие, иначе я не смогу сегодня спокойно уснуть."

Из кого состоит хор?

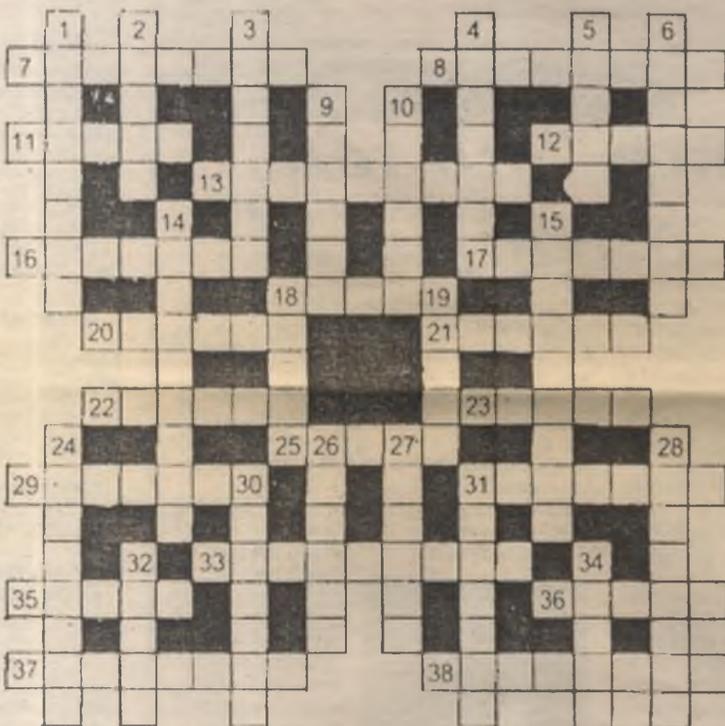
Однажды студента на коллоквиуме спросили:

- Что такое народный хор?
- Это хор, состоящий из народа!
- Тогда что такое академический хор?!
- Хор из академиков!

Чей бифштекс больше

Среди певцов всегда существовало соперничество, но Лучано Паваротти и Пласидо Доминго находились в дружелюбных отношениях. Будучи на гастролях в одном городе, они зашли пообедать. Хитрый хозяин в меню написал: "Бифштекс Паваротти", "Бифштекс Доминго". Каждый певец заказал бифштекс своего товарища. После обеда они спросили хозяина, чем отличались бифштексы? Хозяин быстро нашелся: "Бифштекс Паваротти" больше, синьор!"

КРОССВОРД

ПО ГОРИЗОНТАЛИ: 7. Опера Пуччини. 8. Механический духовой музыкальный инструмент. 11. Вид мелизма. 12. Исполнение музыки всем составом оркестра, хора. 13. Шуточная музыкальная пьеса. 16. Исполнительница русских народных песен. 17. Оперная трилогия Танеева. 18. Лад в таджикской и узбекской традиционной профессиональной музыке. 20. Интервал. 21. Узбекский композитор, дирижер. 22. Персонаж оперы Глинки "Руслан и Людмила". 23. Ритмическая фигура. 25. Создатель произведения. 29. Балет М. Кажлаева. 31. Ломка голоса у подростков. 33. Инструментальная концертная пьеса. 35. Выдающийся скрипач современности. 36. Герой балета Прокофьева. 37. Фортепианный цикл Шумана. 38. Название некоторых высших учебных заведений.

ПО ВЕРТИКАЛИ: 1. Чешская фирма грамзаписи. 2. Общее наименование старинных итальянских народных танцев. 3. Хорватский композитор и дирижер. 4. Испанский ударный инструмент, род бубна. 5. Симфоническая поэма Чайковского. 6. Песня Шуберта на слова Г. Шмидта. 9. Опера Э. Т. А. Гофмана. 10. Небольшая ария. 14. Умеренный темп в музыке. 15. Американский эстрадный певец. 18. Опера Стравинского. 19. Лад. 24. Увертюра. 26. Белорусский ВИА. 27. Последовательность звуков, основанная на смене двух или нескольких ладовых функций. 28. Музыкально-драматический жанр эпохи средневековья. 30. Абхазская продольная пастушеская флейта. 31. Польский народный танец. 32. Персонаж оперы Римского-Корсакова "Майская ночь". 34. Род вокально-инструментальной музыки.

Объявления * Реклама * Объявления * Реклама * Объявления * Реклама * Объявления * Реклама

ПРИГЛАШАЕТ

"ОГОНЕК"

Дом творчества "Огонек" Академии музыки расположен в живописнейшем месте курорта Боровое на берегу озера Котырколь.

Здесь вы сможете получить

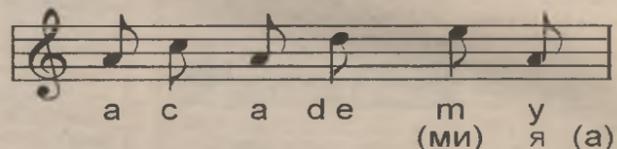
- ✓ комплекс оздоровительных мероприятий
- ✓ пятиразовое питание
- ✓ репетиторские занятия по языкам и музыкальным предметам

Отдых и экскурсии по Боровому принесут заряд бодрости и энергии. Продолжительность сезона - 15 дней.

Контактные телефоны: Астана (83172) 33-75-12, 26-28-05.
Боровое (831636) 4-38-44.

ОБЪЯВЛЯЕТСЯ КОНКУРС

Уважаемые читатели! Редакция газеты "Руханият" обращает Ваше внимание на интересную монограмму

Не каждое слово образует такое осмысленное мелодико-тематическое зерно.

Самые известные - BACH, DSCH, ASCH. Мы надеемся, что предлагаемая монограмма вдохновит Вас на создание поэтических, гимна или песни о КазНАМ. Для участия в конкурсе просим предоставить Ваши музыкальные предложения под девизом в одном конверте, в другом - сведения об авторе под тем же девизом.

Гл. редактор: У. Джумакова.
Редакторы: И. Бакаева,
Д. Камзабекулы.
Корреспонденты:
Г. Бодарева, Л. Сайгафарова,
Т. Апанович.
Ответственный
за распространение
Н. Закирова.
Художник Э. Кыдралима.
Фото В. Бахуревич.
Ответственный за выпуск
Г. Бодарева.

Газета зарегистрирована
в Министерстве культуры, информации
и общественного согласия РК.
Регистрационный номер N 698-г.
Учредитель: Казахская Национальная
Академия Музыки.

Адрес редакции: г. Астана, пр. Победы, 65.
Адрес для писем: 473029, г. Астана,
пр. Победы, 65. Газета "Руханият".
Телефон: (8-317-2) 26-98-65.

Перепечатка без соглашения с редакцией
не допускается.

Газета выходит
1 раз в квартал.
Тираж 1000 экз.
Газета набрана,
сверстана и отпечатана
в ЗАО "Акмолинская
Полиграфия".
473000, г. Астана,
ул. Бейбитшиляк, 25.

Заказ 235